

I. Hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí

Hospodaření územních samosprávných celků¹ (dále jen „ÚSC“) a dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) v roce 2023 navázalo na pozitivní vývoj minulých let a **opětovně dosáhlo výborných výsledků**. V roce 2023 vykázaly ÚSC a DSO historicky nejvyšší kladné saldo rozpočtu ve výši 72,2 mld. Kč.

Dosažený výsledek hospodaření **územních rozpočtů²** (dále jen „ÚR“) je ještě více umocněn s ohledem na **hospodaření státního rozpočtu**, který skončil se **schodkem ve výši 288,5 mld. Kč**. Z dosažených výsledků hospodaření je patrné, že **zatímco stát hospodařil již čtvrtým rokem s výrazným schodkem**, ÚR vykazují s téměř každoroční pravidelností kladné výsledky hospodaření s **vysokým přebytkem**.

Ruská invaze na Ukrajinu, která započala v únoru roku 2022, měla i v roce 2023 negativní dopad na globální ekonomiku, neboť vyvolala mimo jiné energetickou krizi a **významně přispěla k růstu inflace**, kdy průměrná roční míra inflace v roce 2023 dosáhla 10,7 % a byť oproti roku 2022 klesla o 4,4 procentního bodu, tak stále byla třetí nejvyšší od vzniku samostatné České republiky. Vyšší růst inflace přispěl také ke zpříšňování měnové politiky centrálních bank. V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu **došlo k růstu výdajů ÚR**, především **výdajů na pomoc Ukrajině** a jejímu obyvatelstvu, které v roce 2023 byly ve většině případů **kompensovány ze státního rozpočtu**. Zároveň došlo k navýšení **provozních výdajů** v důsledku růstu cen. Na druhou stranu je **posilována i příjmová strana ÚR** v podobě růstu inkasa daňových příjmů.

I přes meziroční růst kapitálových výdajů **kraje ani obce** opět zcela **nevyužily svůj investiční potenciál**. K **nevyužití investičního potenciálu** u obcí **přispělo významně hospodaření hlavního města Prahy** (dále jen „**hl. m. Praha**“). Obce bez hl. m. Prahy také plně nevyužily svůj investiční potenciál.

Z pohledu **výše dluhu a zůstatků na bankovních účtech ÚR** došlo v roce 2023 k **výraznému zvýšení jejich rozdílu**, kdy **stavy na bankovních účtech** významně meziročně **rostly** o 77,3 mld. Kč na **482,5 mld. Kč**. **Dluh** klesl o 6,5 mld. Kč **na 91,9 mld. Kč**.

ÚR se nachází ve výborné finanční kondici, ale svůj potenciál v roce 2023 zcela nevyužily.

V celém sledovaném období ÚR **schvalovaly své rozpočty s výraznými schodky, ale skutečné saldo rozpočtu bylo vždy kladné**. Na rozdílech schválených rozpočtu a vykázaných skutečností se především podíly na straně příjmů **podhodnocené daňové příjmy** a na straně výdajů **nadhodnocené kapitálové výdaje**.

1 Celkové výsledky územních rozpočtů v roce 2023

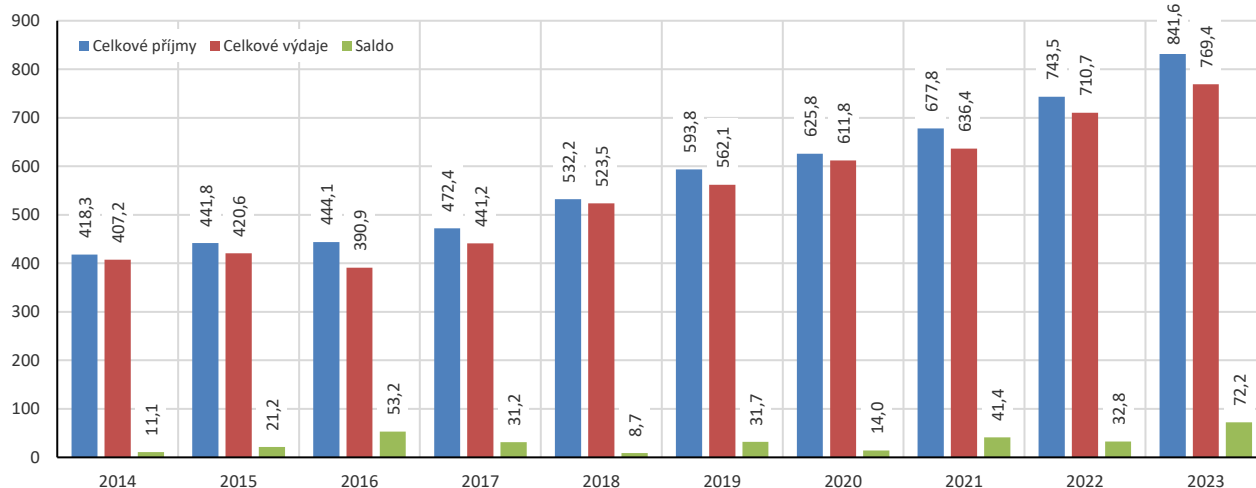
Hospodaření ÚR skončilo v roce 2023 s **historicky nejvyšším přebytkem ve výši 72,2 mld. Kč**, to znamená, že došlo k jeho meziročnímu **růstu o 120,1 %**, tj. o 39,4 mld. Kč. Na celkovém přebytku hospodaření se podílely především **obce s přebytkem ve výši 55,7 mld. Kč**, kdy pouze **hl. m. Praha** vykázalo **přebytek hospodaření ve výši 29,3 mld. Kč**. Hospodaření **krajů** skončilo s **přebytkem ve výši 16 mld. Kč**. DSO vykázaly přebytek ve výši 0,4 mld. Kč. **Obce a DSO** jsou v následujícím v textu označeny souhrnně již jen jako **obce**, a to včetně jejich hospodaření, s výjimkou kapitoly Stav na bankovních účtech a dluh.

Pro rok 2023 ÚR **schválily schodek rozpočtu ve výši 89,8 mld. Kč**, ale **skutečný výsledek hospodaření skončil v přebytku 72,2 mld. Kč**, tzn. **rozdíl 162 mld. Kč**. Tento ohromný rozdíl byl především způsoben na straně příjmů **podhodnocením daňových příjmů o 19,3 %** a na straně výdajů **nadhodnocením kapitálových výdajů o 7 %**.

¹ Územními samosprávnými celky jsou obce a kraje.

² Územními rozpočty se rozumí rozpočty územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

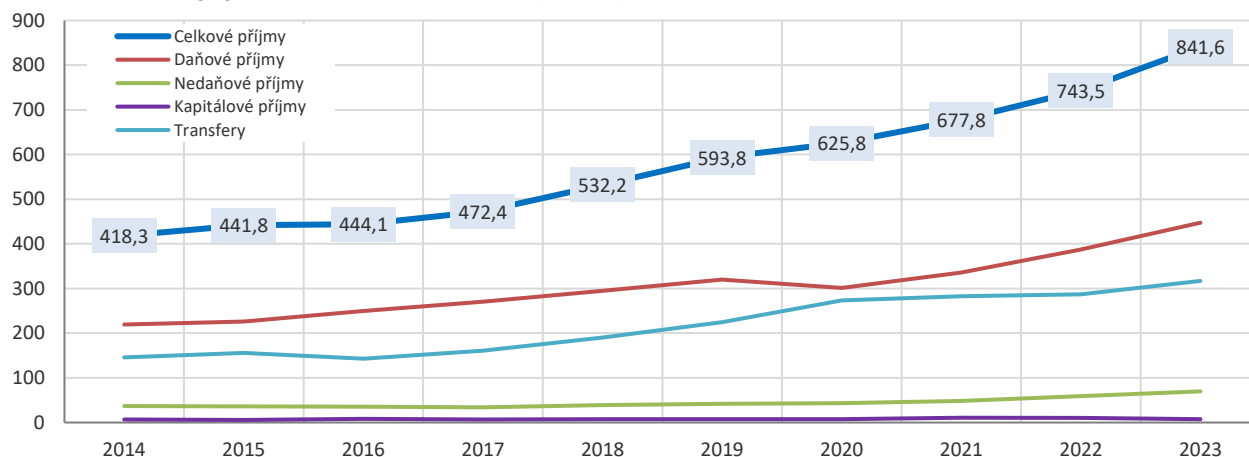
Graf č. 1: Příjmy, výdaje a saldo ÚR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

1.1 Příjmy územních rozpočtů v roce 2023

Vývoj celkových konsolidovaných příjmů ÚR navázal na trend předešlých let, kdy v roce 2023 došlo k jejich **růstu o 13,2 %**, tj. o 98,1 mld. Kč na celkových **841,6 mld. Kč**. Poslední **meziroční pokles příjmů ÚR** byl zaznamenán v roce 2012. Po **očištení celkových příjmů ÚR** o transfery na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy³ ve výši 195,6 mld. Kč činí celkové příjmy **646 mld. Kč**.

Graf č. 2: Struktura příjmů ÚR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Vlastní příjmy ÚR (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) v roce 2023 vykázaly výrazný meziroční růst **o 14,9 %**, tj. o 67,9 mld. Kč a dosáhly **524,5 mld. Kč**. Trend růstu vlastních příjmů pokračuje od roku 2014 (výjimku tvoří rok 2020, kdy klesly o 4,5 %).

Daňové příjmy i v roce 2023 tvořily nejvýznamnější podíl na meziročním růstu vlastních příjmů a činily **447,4 mld. Kč**, což bylo meziročně **o 15,5 %**, tj. o 60,1 mld. Kč **více**. **Největší podíl daňových příjmů** tvořila inkasa **daně z přidané hodnoty** (dále jen „DPH“) ve výši **201,5 mld. Kč** (o 6,6 %, respektive o 12,4 mld. Kč **více**) a **daní z příjmů právnických osob** (dále jen „DPPO“), které činily **122 mld. Kč** (o 33,7 %, tj. o 30,8 mld. Kč **více**). Strmý růst daňových příjmů ÚR byl způsoben především navýšením podílu krajů a obcí na celostátním hrubém výnosu daní dle zákona o rozpočtovém určení daní, vysokou inflací, posílenými výnosy firem podnikajících v oblasti energetiky a finančního zprostředkování apod.

ÚR očekávaly dle schváleného rozpočtu, naprosto nelogicky proti predikci Ministerstva financí (dále jen „MF“), **meziroční pokles daňových příjmů. Rozdíl skutečnosti proti schválenému rozpočtu činil 72,5 mld. Kč.**

³ Přímé výdaje na vzdělávání představují peněžní prostředky ze státního rozpočtu (z kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), které kraje a hl. m. Praha rozepisují a přímo přidělují příslušným školám a školským zařízením. Kraj i hl. m. Praha nemohou s těmito peněžními prostředky v rámci samostatné působnosti nijak nakládat. Obdobně je tomu v případě dotací pro soukromé školy. Z tohoto důvodu se celkové příjmy a výdaje krajů a hl. m. Prahy očišťují, aby nedocházelo ke zkreslení jejich hospodaření.

Nedaňové příjmy v roce 2023 dosáhly **69,8 mld. Kč**, což znamená meziroční zvýšení **o 18,1 %**, tedy o 10,7 mld. Kč. Nedaňové příjmy tvořily v roce 2023 pouze 8,3 % celkových příjmů ÚR, ale i přesto se jedná o nejvyšší podíl od roku 2015.

Kapitálové příjmy vykázaly meziročně **pokles o 28,9 %**, tj. o 3 mld. Kč na **7,3 mld. Kč**.

Celkový objem přijatých transferů dosáhl **317 mld. Kč (o 10,5 %, tj. o 30,1 mld. Kč více)**. Na zvýšení celkových přijatých transferů se podílely jak neinvestiční transfery (růst o 8,7 %, tedy o 22 mld. Kč na 275,2 mld. Kč), tak investiční transfery (růst o 24,1 %, respektive o 8,1 mld. Kč na 41,8 mld. Kč). Investiční přijaté transfery se meziročně zvýšily poprvé od roku 2020.

Růst neinvestičních transferů souvisí především s realizací záměrů vlády v oblasti **regionálního školství**. **Neinvestiční transfery poskytnuté z rozpočtu kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** (dále jen „**MŠMT**“) dosáhly **206,3 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 9 %**, tedy o 17 mld. Kč. Největší část těchto peněžních prostředků tvořily **přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy ve výši 195,6 mld. Kč** (o 7 %, tj. o 12,8 mld. Kč více). Naopak k nejvýraznějšímu meziročnímu **poklesu** došlo u transferů poskytnutých z rozpočtu **kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj** (dále jen „**MMR**“), které **klesly o 36,5 %**, tedy o 0,7 mld. Kč.

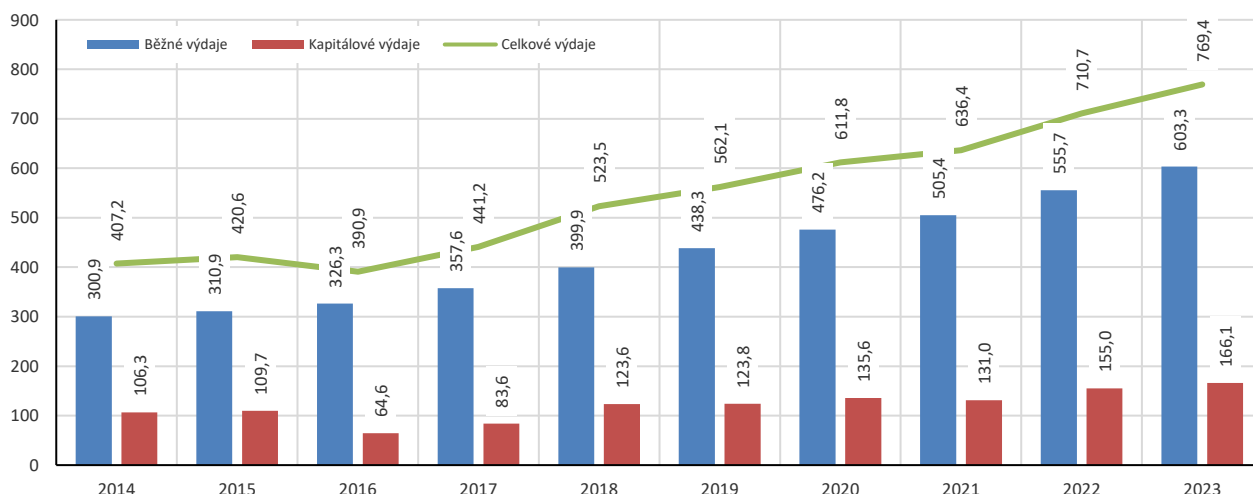
Investiční transfery meziročně **vzrostly o 24,1 %**, respektive o 8,1 mld. Kč na **41,8 mld. Kč**. Meziroční nárůst přijatých investičních transferů byl vykázán po dvou meziročních poklesech. Obecně lze konstatovat, že výše přijatých **investičních transferů ze státního rozpočtu je jedním z faktorů, který ovlivňuje výši kapitálových výdajů** ÚR a v roce 2023 se navýšení přijatých investičních transferů promítlo také do růstu kapitálových výdajů ÚR.

Nejvýraznější nárůst byl zaznamenán u transferů poskytnutých z rozpočtu kapitoly Ministerstvo životního prostředí (dále jen „**MŽP**“), které se zvýšily o 12,1 %, tj. o 3,6 mld. Kč. Dále došlo k nárůstu poskytnutých peněžních prostředků z rozpočtu kapitoly Ministerstvo dopravy (dále jen „**MD**“), které činily 3 mld. Kč.

1.2 Výdaje územních rozpočtů v roce 2023

Celkové výdaje ÚR vykazují od roku 2016 meziroční růsty. V roce 2023 došlo k jejich **navýšení o 8,3 %**, respektive o 58,7 mld. Kč na **celkových 769,4 mld. Kč**. Po **očištění celkových výdajů** o přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy však činí pouze **573,7 mld. Kč**. Růst celkových výdajů byl způsoben jak růstem běžných výdajů o 8,6 %, tak kapitálových výdajů o 7,2 %.

Graf č. 3: Struktura výdajů ÚR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Struktura běžných výdajů ÚR je ovlivněna především výší neinvestičních transferů příspěvkovým organizacím (dále jen „**PO**“), jejichž výše v roce 2023 dosáhla 301,4 mld. Kč (meziroční růst o 9,8 %, tj. o 27 mld. Kč). Přičemž naprostá většina těchto peněžních prostředků směřovala do organizací zaměřující se na **školství (224 mld. Kč, tj. 74,3% podíl na běžných výdajích)**, kdy se jedná především o peněžní prostředky poskytované ze státního rozpočtu. Dále běžné výdaje směřovaly především na **platy a ostatní platby za provedenou práci**

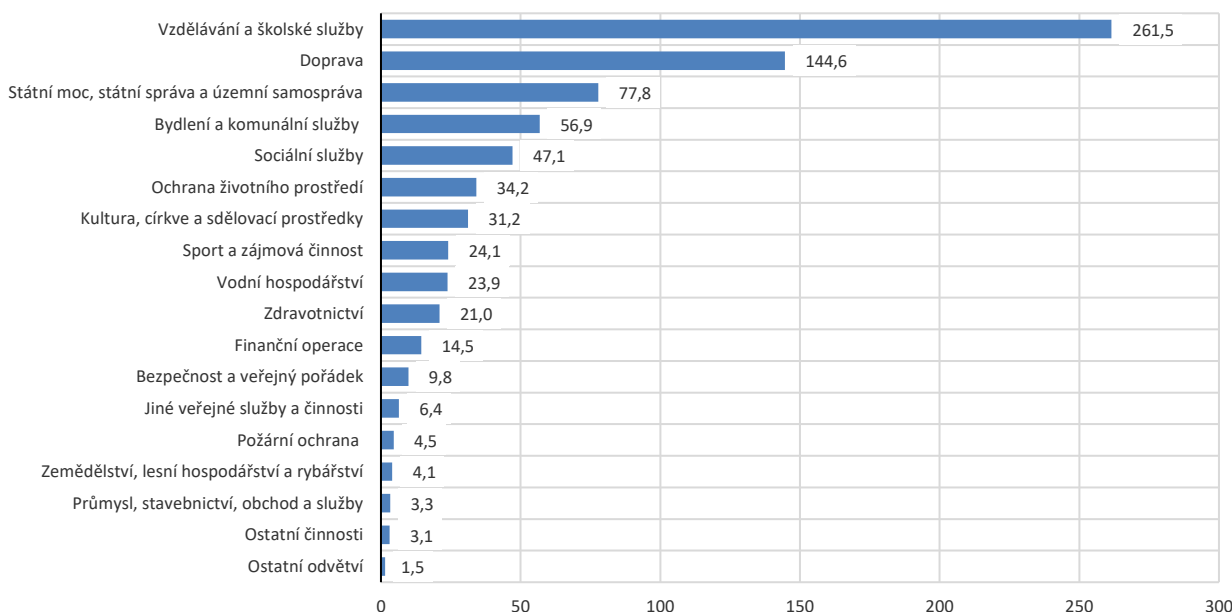
včetně pojistného (72,3 mld. Kč, tj. o 9 % více), neinvestiční transfery podnikatelům (66,3 mld. Kč, tj. o 60,3 % více) nebo na nákup služeb (60 mld. Kč, tj. o 20,5 % méně).

U kapitálových výdajů, které v roce 2023 činily celkem 166,1 mld. Kč (7,2 %, tj. o 11,1 mld. Kč více), směřovala naprostá většina peněžních prostředků na investiční nákupy a související výdaje (126,6 mld. Kč) a dále na investiční transfery PO (22,1 mld. Kč), které byly činné v oblastech dopravy (10,5 mld. Kč), školství (4,2 mld. Kč), zdravotnictví (4,2 mld. Kč) a kultury (1,4 mld. Kč).

ÚR rozpočtovaly kapitálové výdaje ve schváleném rozpočtu ve výši 178,7 mld. Kč, respektive o 12,6 mld. Kč více než kolik činili ve skutečnosti.

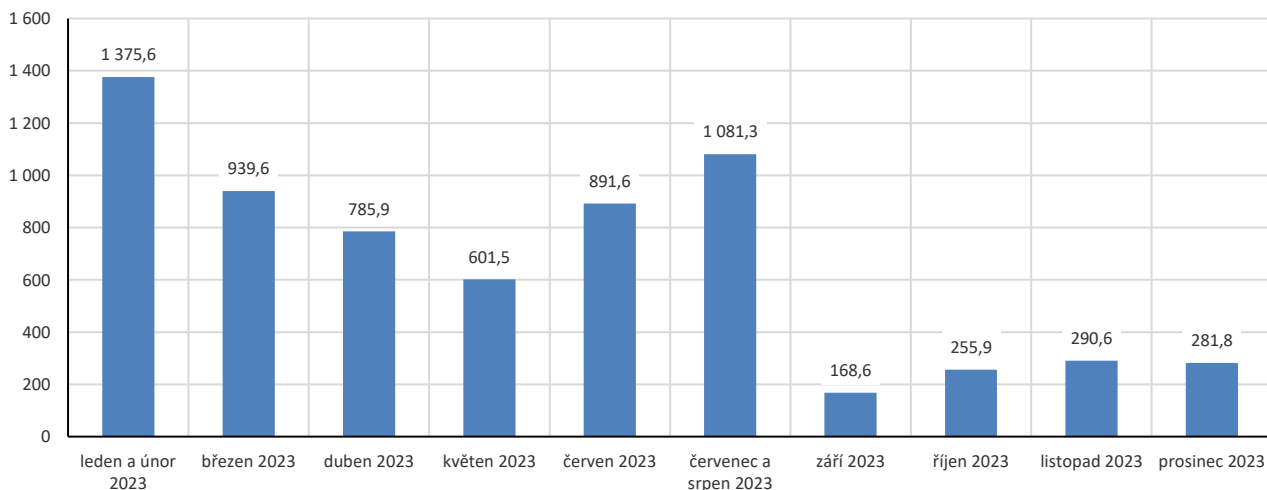
Z odvětvového hlediska směřovaly výdaje ÚR především do oblastí vzdělávání, dopravy, územní samosprávy nebo bydlení a sociálních služeb. U výdajů na vzdělávání a školské služby je však nezbytné uvést, že ÚR v roce 2023 přijaly peněžní prostředky z rozpočtu kapitoly MŠMT ve výši dosahující téměř 79,1 % celkových výdajů na vzdělávání a školské služby.

Graf č. 4: Nejvýznamnější odvětvové výdaje ÚR v roce 2023 (mld. Kč)

ÚR vynaložily v roce 2023 nemalé peněžní prostředky v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině, a to ve výši 6,7 mld. Kč. ÚR průběžně předkládají žádosti o zpětné proplacení svých výdajů v souvislosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům, kdy jim do konce roku 2023 bylo proplaceno na základě předložených žádostí 6,1 mld. Kč. Další výdaje ÚR budou kompenzovány v roce 2024.

Graf č. 5: Měsíční výdaje ÚR v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2023 (mil. Kč)

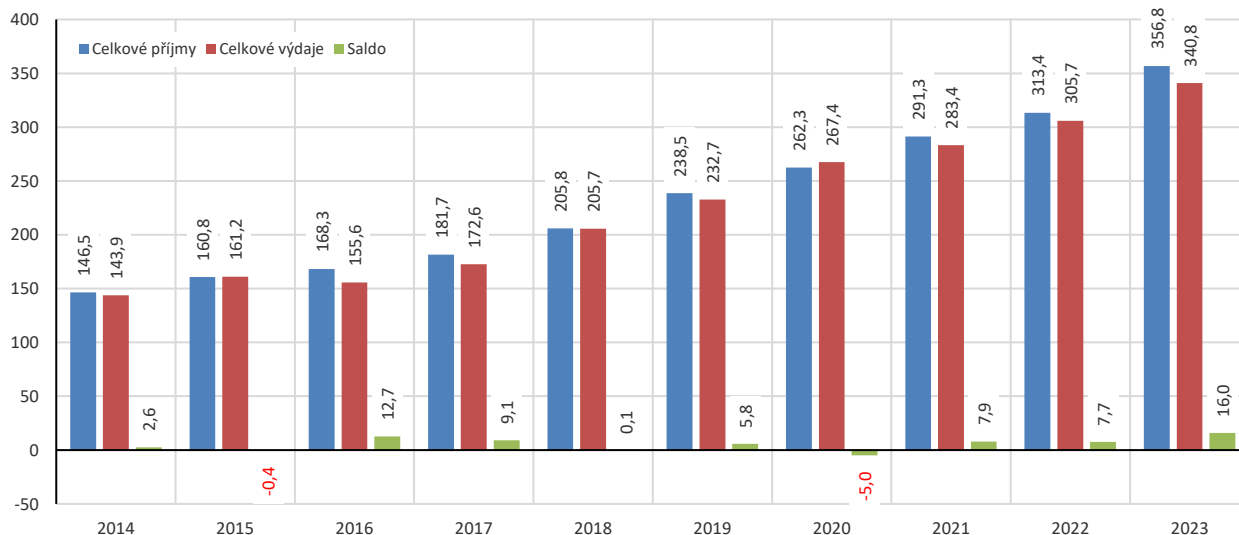

2 Výsledky hospodaření krajů

Hospodaření krajů v roce 2023 vykázalo **přebytkový výsledek ve výši 16 mld. Kč**, což představuje **historicky nejlepší výsledek hospodaření**.

Kraje na rok 2023 **chválily rozpočty se schodkem hospodaření ve výši 16,6 mld. Kč**. **Rozdíl mezi schválenými rozpočty a vykázanou skutečností tedy činil 32,6 mld. Kč**.

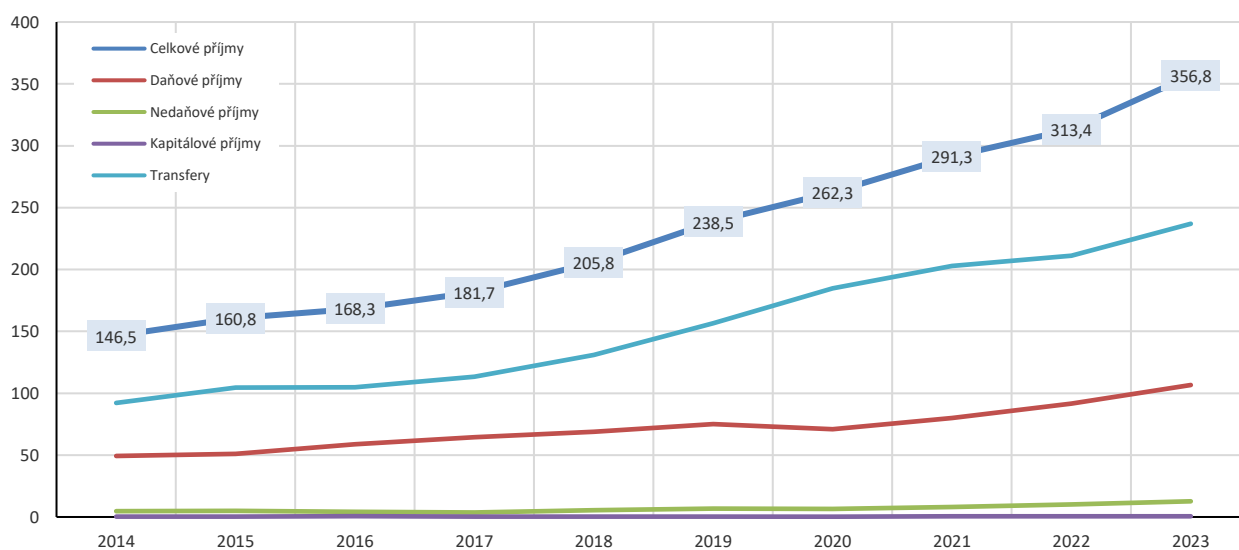
Graf č. 6: Příjmy, výdaje a saldo krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

2.1 Příjmy krajů

Struktura celkových příjmů krajů nezaznamenala v celém sledovaném období, tj. v období 2014–2023 žádnou změnu. **Celkové příjmy činily 356,8 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 13,9 %**, tj. o 43,4 mld. Kč. **Po očištění celkových příjmů krajů o přijaté transfery určené na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy však činí příjmy krajů pouze 185,5 mld. Kč**. Peněžní prostředky přijaté kraji v rámci **přímých výdajů na vzdělávání a dotací pro soukromé školy tak představují 48 % celkových příjmů krajů**. **S těmito peněžními prostředky nemůže kraj nijak nakládat**. Z uvedeného důvodu plyne, že největší část příjmů krajů představují tradičně **transfery**, které se podílejí na celkových příjmech z 66,4 % (v období 2014-2023 se tento podíl pohyboval v rozmezí 62,2–70,5 %). Dále se na celkových příjmech podílejí značnou částí **daňové příjmy**, jejichž podíl činí **29,9 %**.

Graf č. 7: Struktura příjmů krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

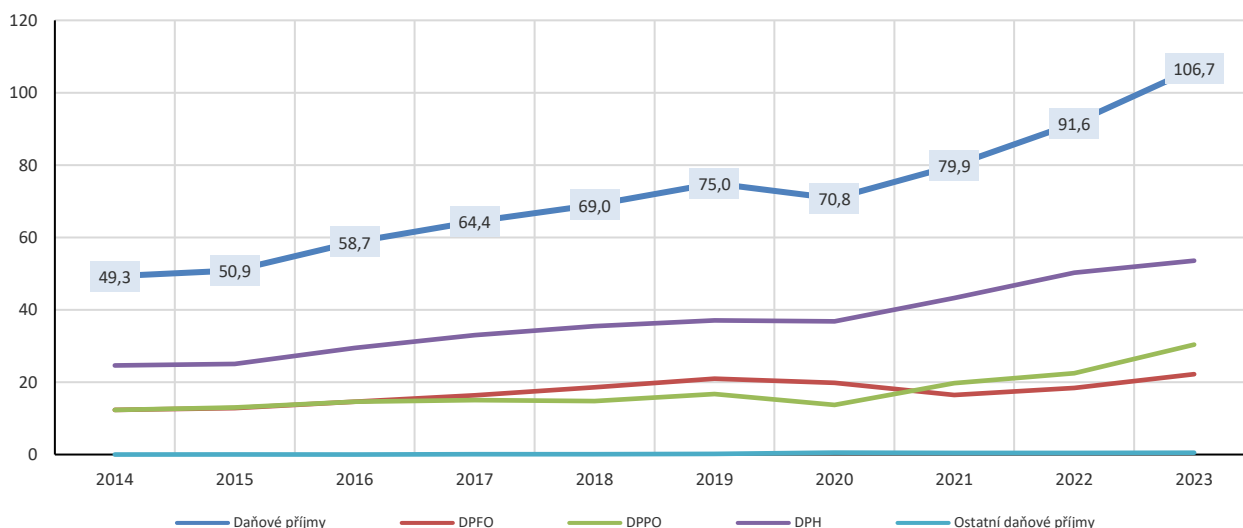
Vlastní příjmy krajů (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové) dosáhly **119,8 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 17,2 %**, tj. o 17,6 mld. Kč. **Podíl vlastních příjmů na celkových očištěných příjmech krajů** od roku 2019 **vykazuje rostoucí tendenci**, kdy v roce 2023 činil jejich podíl **64,6 %**. Průměrný podíl vlastních příjmů na celkových příjmech v letech 2014–2023 činil 34,4 %, přičemž takto vysoký podíl byl vykázán naposledy v roce 2019.

Daňové příjmy krajů se meziročně **zvýšily o 16,5 %**, tj. o 15,1 mld. Kč a **dosáhly 106,7 mld. Kč**, kdy jejich inkaso poprvé překročilo hranici 100 mld. Kč. V roce 2023 došlo k růstu u všech daňových příjmů, přičemž nejvýznamnější nárůst byl vykázán u inkasa **DPPO**, které se meziročně **zvýšilo o 35,2 %**, tedy o 7,9 mld. Kč **na 30,4 mld. Kč**. Důvodem byly **posílené o výnosy firem podnikajících v oblasti energetiky a finančního zprostředkování** apod. U příjmů z **daní z příjmů fyzických osob** (dále jen „**DPFO**“) došlo k **růstu o 21 %**, respektive o 3,8 mld. Kč **na 22,2 mld. Kč**. Inkaso **DPH vzrostlo o 6,6 %**, tj. o 3,3 mld. Kč **na 53,6 mld. Kč** a daně a poplatky z vybraných činností a služeb dosáhly 0,5 mld. Kč, tzn. meziroční růst o 6 %.

K růstu celkových daňových příjmů přispěla také vysoká inflace, která se promítla do cen zboží a služeb, tedy do inkasa DPH.

Kraje na rok 2023 **schválily rozpočty**, ve kterých **očekávaly, proti predikci MF, pokles daňových příjmů**. Vykázaná **skutečnost však očekávání krajů překonala o 13,5 mld. Kč**.

Graf č. 8: Struktura daňových příjmů krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Nedaňové příjmy společně s **kapitálovými** tvoří **pouze nepatrnou část celkových příjmů** krajů (dohromady představovaly 3,7 % celkových příjmů) a činily v součtu **13,2 mld. Kč**, meziročně se **zvýšily o 23 %**, tj. o 2,5 mld. Kč.

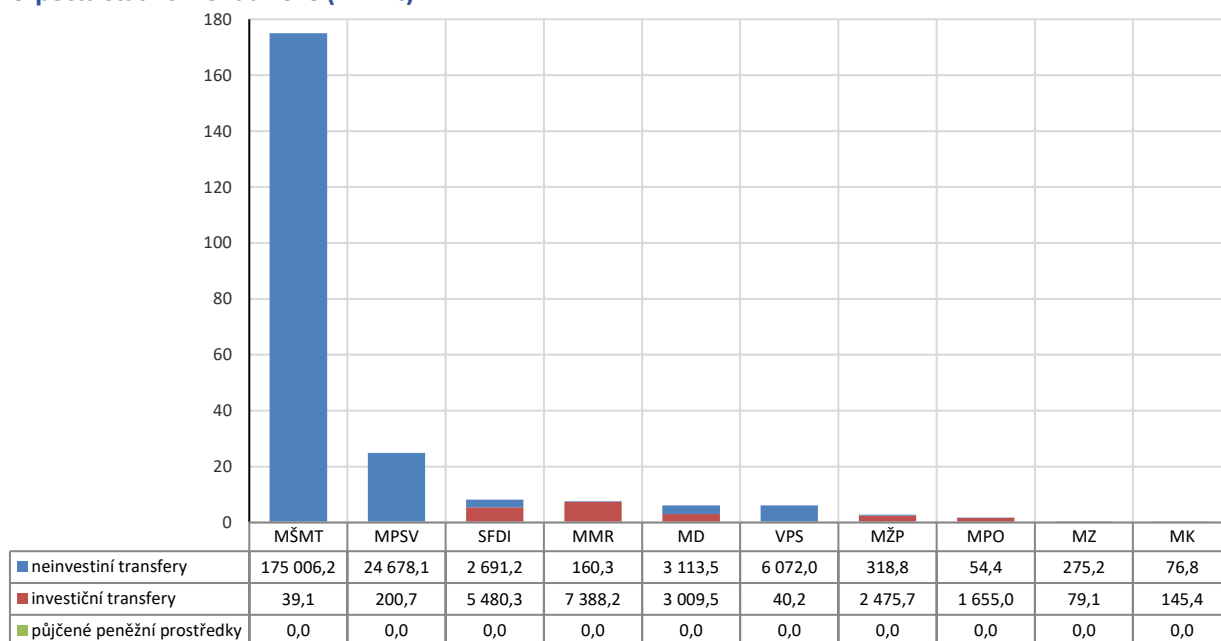
Kraje v roce 2023 **přijaly transfery** v celkové výši **237 mld. Kč** a meziročně jejich výše **vzrostla o 12,2 %**, respektive o 25,9 mld. Kč. Významný vliv na jejich vývoj měly jak **neinvestiční transfery**, které se meziročně **zvýšily o 8,9 %**, tj. o 17,6 mld. Kč a dosáhly 216,2 mld. Kč, tak i **investiční transfery**, u kterých došlo meziročně **k růstu o 66 %**, respektive o 8,2 mld. Kč na 20,7 mld. Kč. **Objem přijatých investičních transferů má významný dopad na realizaci investičních akcí**. V roce 2023, kdy přijaté investiční transfery dosáhly svého historického maxima, **kapitálové výdaje krajů byly nejvyšší od vzniku samostatné České republiky**.

Růst neinvestičních transferů souvisí především s realizací záměrů vlády v oblasti regionálního školství. Neinvestiční transfery poskytnuté z rozpočtu kapitoly **MŠMT dosáhly 175 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 7 %**, tj. o 11,4 mld. Kč. Za zvýšením přijatých neinvestičních transferů stojí především přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy, které se meziročně zvýšily o 7 %, respektive o 11,1 mld. Kč.

Na straně **investičních transferů** došlo **k růstu** především u dotací poskytnutých z rozpočtu **kapitoly MD**, které **v roce 2022 byly nulové a v roce 2023 činily 3 mld. Kč**. Jednalo se o peněžní prostředky určené na **pořízení a modernizaci železničních kolejových vozidel**. Dále došlo k výraznému meziročnímu růstu u peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu** (dále jen

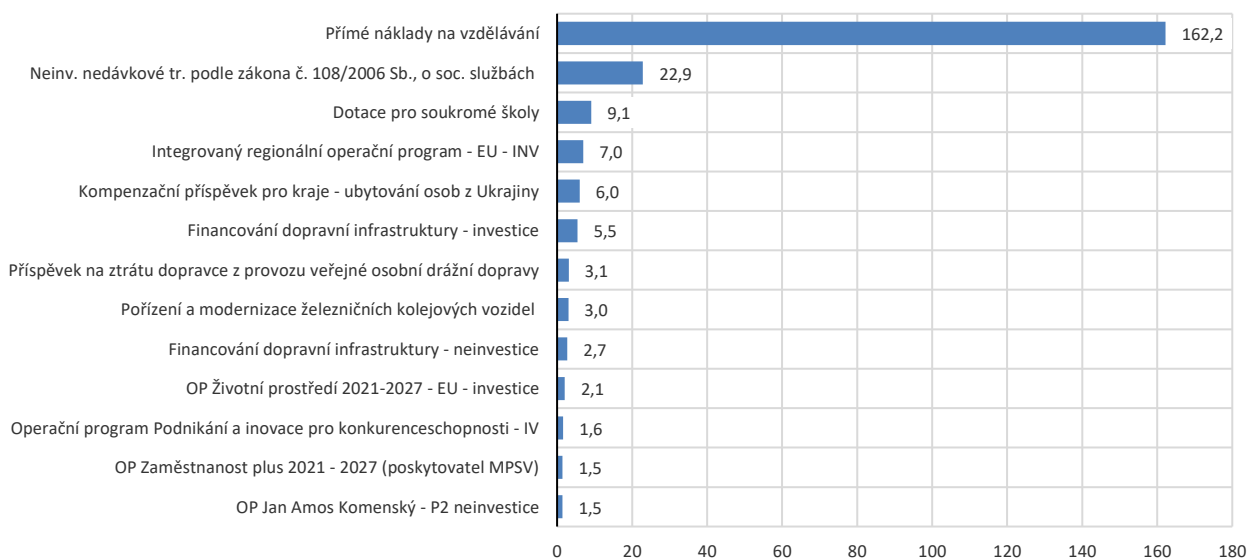
„MPO“), které se navýšily o 1 159,5 %, tj. o 1,5 mld. Kč. Peněžní prostředky byly poskytnuty z Operačního programu (dále jen „OP“) **Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost**. Za zmínku stojí také nárůst peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly MŽP, jejichž celkový objem se **zvýšil o 103,7 %**, tedy o 1,3 mld. Kč a většinu tvořily peněžní prostředky určené na **OP Životní prostředí v celkové výši 2,1 mld. Kč** nebo peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“), u kterých došlo meziročně k **růstu o 36,4 %**, respektive o 1,5 mld. Kč.

Graf č. 9: Přehled nejvýznamnějších transferů a půjčených peněžních prostředků přijatých kraji ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů 2023 (mil. Kč)

Vliv přímých výdajů na vzdělávání na celkových transferech přijatých kraji je tak dominantní, že výrazným způsobem zkrusluje nejen celkové přijaté transferý, ale také celkové příjmy většiny krajů. Tyto peněžní prostředky mají kraje povinnost přeposlát na PO v oblasti školství a nemohou s nimi jinak v rámci samostatné působnosti nakládat.

Graf č. 10: Nejvýznamnější transferý přijaté kraji v roce 2023 (mld. Kč)

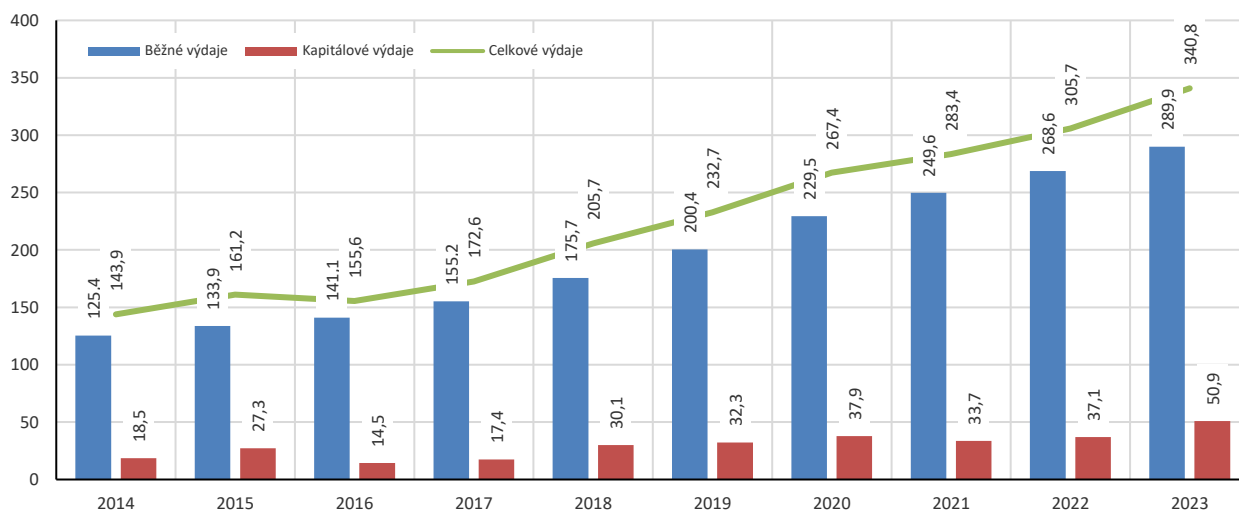
2.2 Výdaje krajů

Vývoj celkových výdajů krajů navázal na soustavné meziroční růsty od roku 2014 (vyjma roku 2016). **Celkové výdaje v roce 2023 činily 340,8 mld. Kč** a zaznamenaly meziroční **růst o 11,5 %**, tj. o 35,1 mld. Kč. Po jejich

očištění o přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy činí **celkové výdaje pouze 169,5 mld. Kč**. Jejich růst byl způsoben jak **růstem běžných výdajů**, které se **zvýšily o 7,9 %**, respektive o 21,3 mld. Kč a **dosáhly 289,9 mld. Kč**, tak i růstem **kapitálových výdajů**, u kterých meziročně došlo k **růstu o 37,1 %**, tedy o 13,8 mld. Kč na **50,9 mld. Kč**.

Graf č. 11: Struktura výdajů krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

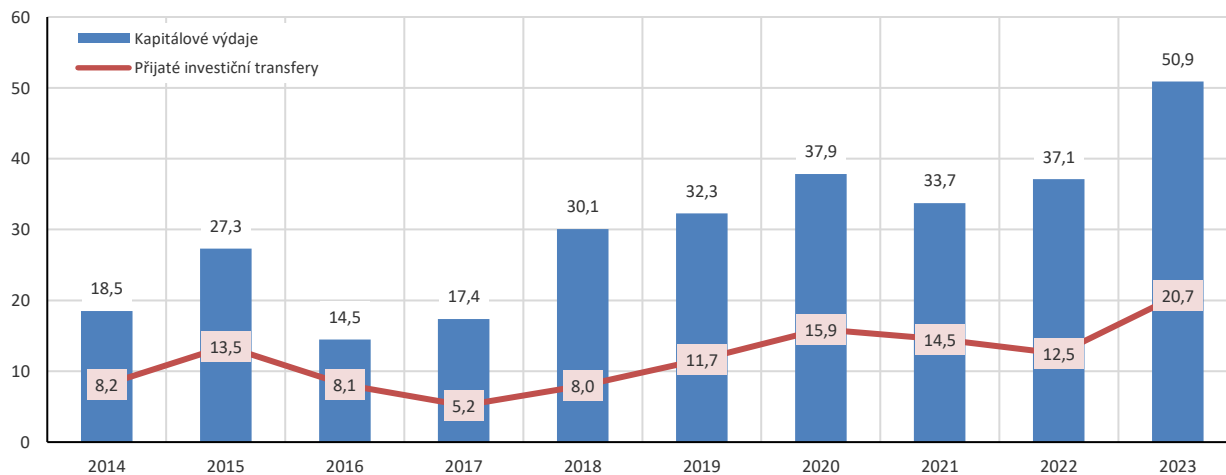

Vývoj **celkových výdajů krajů** je závislý především na vývoji **běžných výdajů**, které v roce 2023 **představovaly 85,1 %** celkových výdajů. **Největší část běžných výdajů** tvořily **neinvestiční transfery PO**, které v roce 2023 činily **218,4 mld. Kč** a meziročně se zvýšily o 8,1 %, tj. o 16,3 mld. Kč. Přičemž většina těchto transferů, **173,9 mld. Kč**, byla určena **pro organizace působící v oblasti školství** (meziročně došlo k jejich nárůstu o 7,5 %, tedy o 12,2 mld. Kč), kdy většinu těchto peněžních prostředků kraje obdržely ze státního rozpočtu na přímé výdaje na vzdělávání (171,3 mld. Kč). Dále lze zmínit peněžní prostředky určené pro organizace působící v **oblasti dopravy (23,1 mld. Kč, o 17,7 %, tj. o 3,5 mld. Kč více)** nebo **sociálních služeb (10,7 mld. Kč, o 7,2 %, respektive o 0,7 mld. Kč více)**.

Významnou část běžných výdajů tvořily také **neinvestiční transfery poskytnuté podnikatelům (26,4 mld. Kč, tj. o 7 % více)**, **neinvestiční transfery neziskovým a podobným osobám (15,5 mld. Kč, tedy o 14,3 % více)**, **platy a výdaje na ostatní platby za provedenou práci (4,5 mld. Kč, respektive o 7,6 % více)** nebo **výdaje na nákup služeb (3,4 mld. Kč, tzn. o 18,2 % méně)**.

Vývoj kapitálových výdajů krajů měl od roku 2014 proměnlivé tendence, které byly, s výjimkou let 2017 a 2022, **silně závislé na přijatých investičních transferech**. Poměr přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích krajů činil v letech 2014–2023 v průměru 40,2 %.

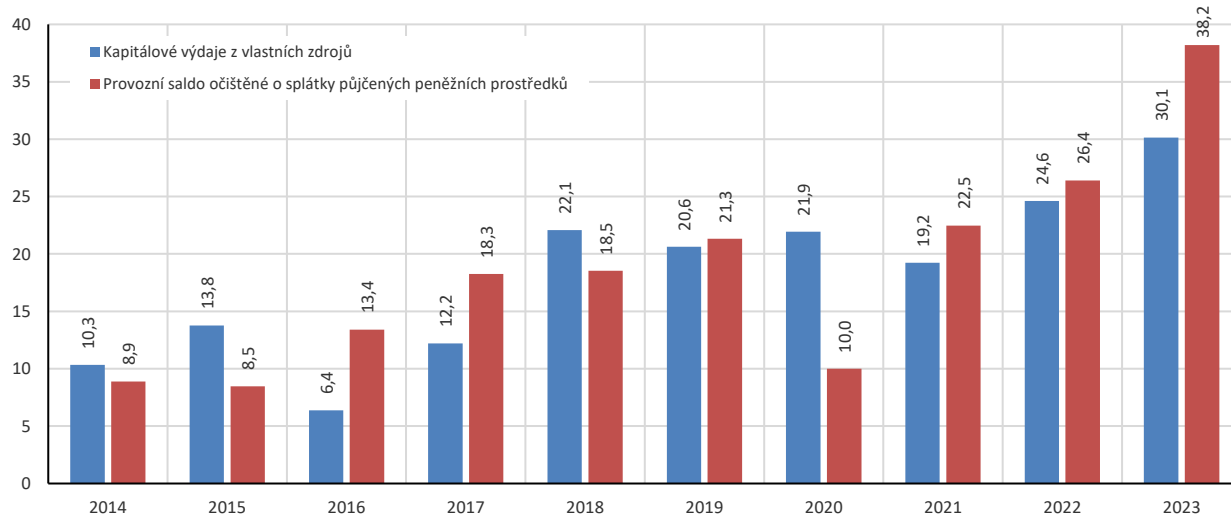
Graf č. 12: Kapitálové výdaje a přijaté investiční transfery kraji v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Při grafickém porovnání **provozního salda**⁴ očištěného o splátky půjčených peněžních prostředků a **kapitálových výdajů z vlastních zdrojů**⁵ je patrné, že v roce 2023 kraje plně nevyužily svůj **investiční potenciál**⁶ ve výši **8,1 mld. Kč**. Mezi roky 2014–2023 kraje svůj investiční potenciál plně nevyužily v šesti letech. V souhrnu se jednalo o **nevyužitý investiční potenciál** v celkové výši **4,7 mld. Kč**.

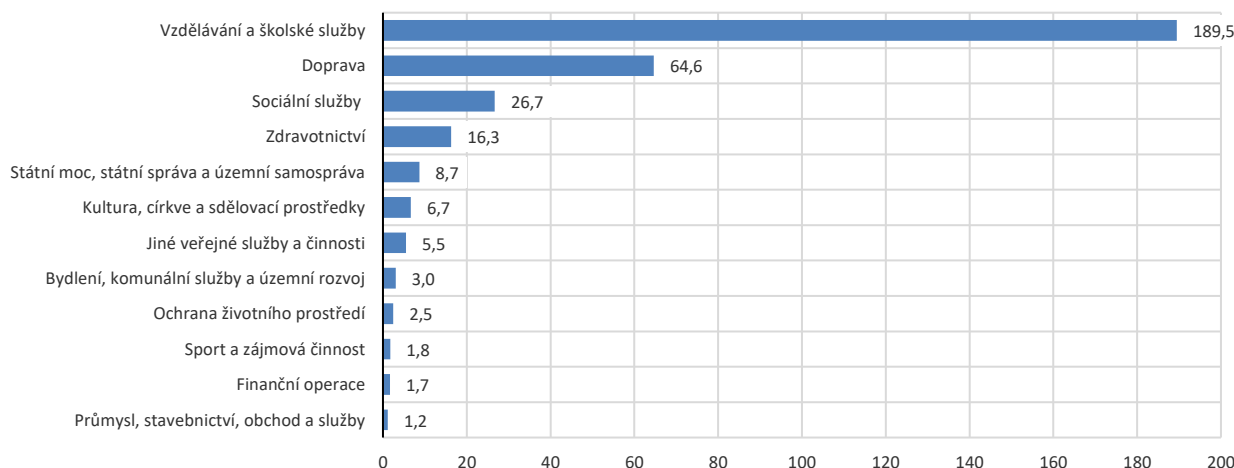
Graf č. 13: Využití investičního potenciálu krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Z **odvětvového pohledu** směřovaly výdaje krajů především do **oblasti školství (189,5 mld. Kč**, tj. o 8,3 %, respektive o 14,5 mld. Kč více). Je nezbytné poznamenat, že kraje v roce 2023 zároveň obdržely z rozpočtu kapitoly MŠMT transfery v celkové výši 175 mld. Kč, tedy naprostá většina jejich výdajů do oblasti školství byla realizovaná z peněžních prostředků přijatých ze státního rozpočtu.

Dalšími výdajově významnými odvětvími byly pro kraje v roce 2023 **oblasti dopravy, sociálních služeb či zdravotnictví**.

Graf č. 14: Nejvýznamnější odvětvové výdaje krajů v roce 2023 (mld. Kč)

Z důvodu válečného konfliktu na Ukrajině vynaložily kraje nemalé peněžní prostředky v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu občanům. Kraje na tyto účely vynaložily v roce 2023 peněžní prostředky ve výši 5,5 mld. Kč, které však jsou a budou převážně financovány ze státního rozpočtu. Ke konci roku 2023 bylo krajům proplaceno ze státního rozpočtu celkem 5,1 mld. Kč. **Největší část peněžních prostředků** směřovala na výdaje na **náhrady za nezpůsobenou újmu (5 mld. Kč)**, neinvestiční příspěvky zřízeným PO (0,2 mld. Kč), neinvestiční

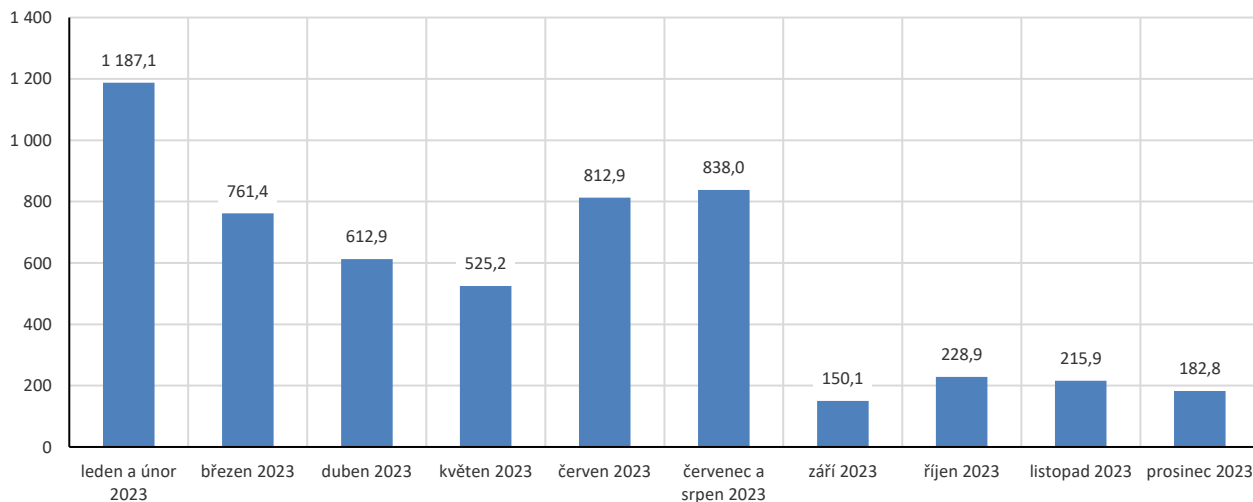
⁴ Provozním saldem se rozumí disponibilní peněžní prostředky, které z běžných příjmů mohou být využity na investice, případně splácení dluhů atd. Provozní saldo = (daňové příjmy + nedaňové příjmy + neinvestiční transfery) – běžné výdaje.

⁵ Kapitálové výdaje z vlastních zdrojů = kapitálové výdaje – přijaté investiční transfery. Nelze zohlednit časový nesoulad mezi okamžikem přijetí investičního transferu na konkrétní investiční akci a okamžikem, kdy je realizován kapitálový výdaj z přijatého transferu na konkrétní akci.

⁶ Rozdíl mezi provozním saldem očištěným o splátky půjčených peněžních prostředků a kapitálovými výdaji z vlastních zdrojů.

transfery cizím PO (0,1 mld. Kč) a nákup služeb (0,1 mld. Kč). Všechny tyto výdaje **souvisí** především se **zajištěním ubytování ukrajinských uprchlíků**, kdy většina těchto výdajů je refundována ze státního rozpočtu.

Graf č. 15: Měsíční výdaje krajů v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2023 (mil. Kč)

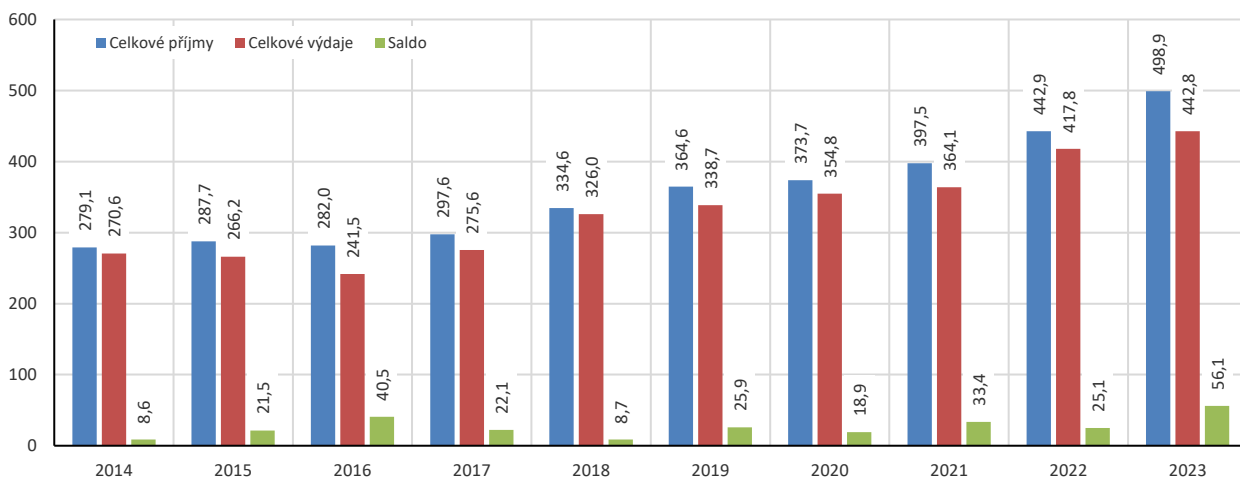

3 Výsledky hospodaření obcí

Hospodaření obcí skončilo v roce 2023 s **přebytkem ve výši 56,1 mld. Kč**, což představuje meziroční **zvýšení o 123,5 %**, respektive o 31 mld. Kč. Saldo rozpočtu v letech 2014–2023 vykazuje značné kolísání, kdy se pohybovalo v rozmezí od 8,6 mld. Kč (v roce 2014) do 56,1 mld. Kč (v roce 2023). **Bez hospodaření hl. m. Prahy**, které svými výsledky hospodaření výrazně ovlivňuje celkové výsledky hospodaření obcí, činily celkové konsolidované **příjmy obcí 358,2 mld. Kč**, **výdaje 331,3 mld. Kč** a **výsledek hospodaření** skončil s **přebytkem 26,8 mld. Kč**. **Přebytek rozpočtu** meziročně **vzrostl o 179,9 %**, tj. o 17,3 mld. Kč. Výsledek hospodaření obcí bez hl. m. Prahy potvrdil svoji nestabilitu a výrazný meziroční výkyv.

Obce ve svých schválených rozpočtech očekávaly **pro rok 2023 schodek ve výši 73,1 mld. Kč**, ale **skutečnost** byla **vyšší o 129,2 mld. Kč**. Vzniklý rozdíl byl způsoben především **podhodnocením daňových příjmů (o 20,2 %)** a **nadhodnocením kapitálových výdajů (o 13,3 %)**.

Graf č. 16: Příjmy, výdaje a saldo obcí v letech 2014–2023 (mld. Kč)

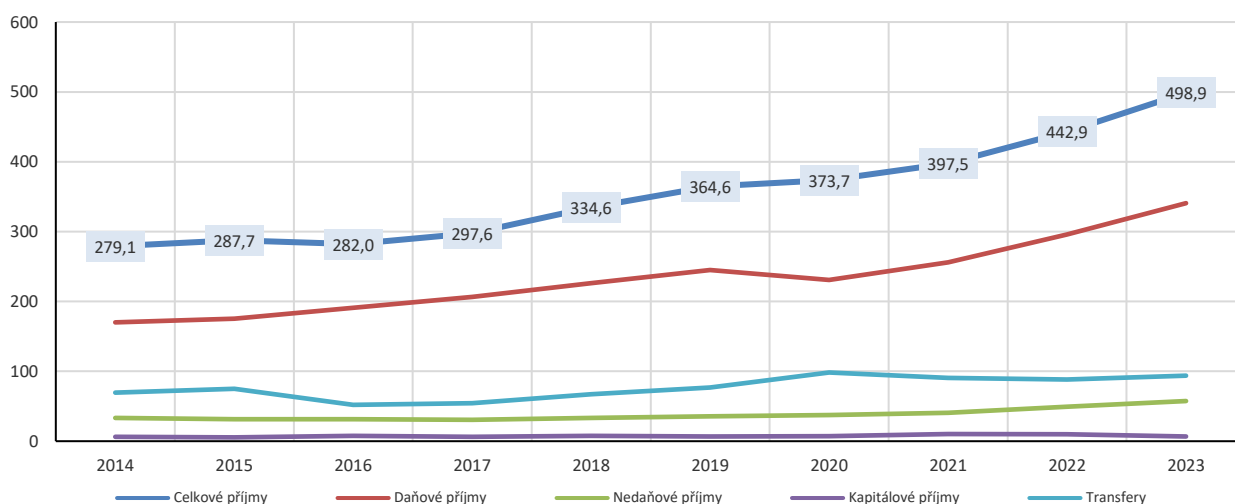
3.1 Příjmy obcí

Celkové příjmy obcí dosáhly **498,9 mld. Kč**, meziročně **vzrostly o 12,7 %**, tj. o 56,1 mld. Kč. V případě **očištění celkových příjmů** o transfery určené na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy ve výši 24,3 mld. Kč, které přijalo hl. m. Praha, **činí celkové příjmy 474,7 mld. Kč**.

Vlastní příjmy obcí činily **405 mld. Kč** a meziročně došlo k jejich **růstu 14,2 %**, respektive o 50,2 mld. Kč. **Podíl vlastních příjmů** na celkových příjmech obcí představuje 81,2 %. **Na očištěných příjmech** obcí dokonce představuje **podíl ve výši 85,3 %**. Obce jsou tedy **rozpočtově soběstačné** a **nevykazují významnou závislost na přijatých transferech**.

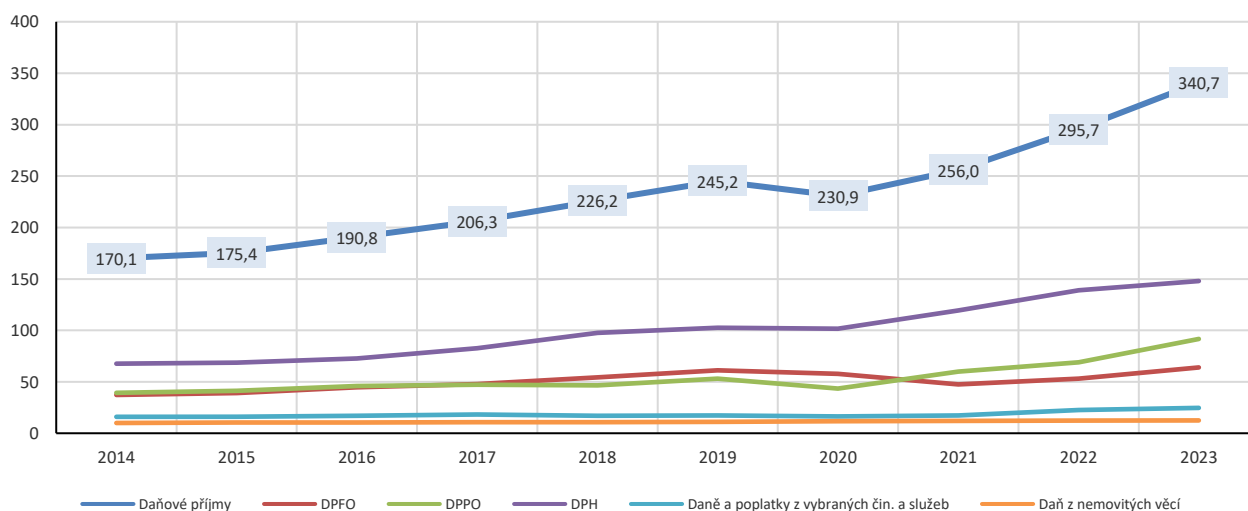
Výrazný meziroční růst byl zaznamenán především u **daňových příjmů**, které se **zvýšily o 15,2 %**, tedy o 45 mld. Kč. **Nedaňové příjmy** vykázaly **růst o 16,6 %**, tj. o 8,2 mld. Kč na 57,5 mld. Kč a **přijaté transfery** se **zvýšily o 6,6 %**, respektive o 5,8 mld. Kč. U **minoritních kapitálových příjmů** došlo k výraznému poklesu o **30,7 %**, tj. o 3 mld. Kč na **6,8 mld. Kč**.

Graf č. 17: Struktura příjmů obcí v letech 2014–2023 (mld. Kč)

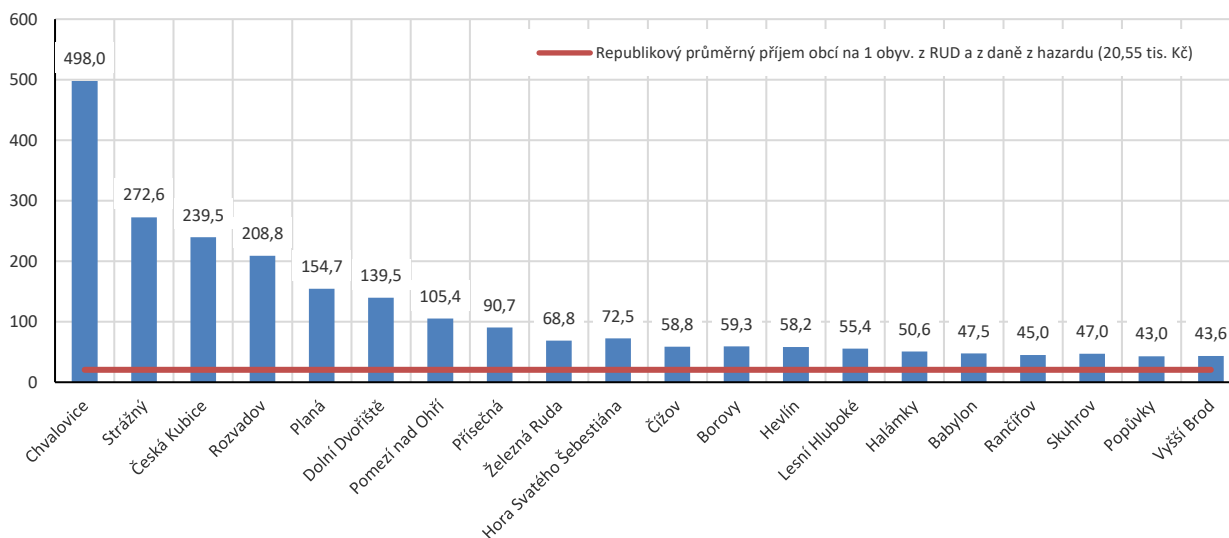
Daňové příjmy obcí navázaly i v roce 2023 na meziroční růstovou tendenci, kterou měly, s výjimkou roku 2020, kdy došlo k poklesu inkasa daňových příjmů především v důsledku pandemie covid-19, v celém sledovaném období. Růst byl způsoben např. **posílením výnosů firem podnikajících v oblasti energetiky a finančního zprostředkování, inflací** apod. Nejvýznamnější růst byl vykázán u inkasa **DPPO**, které se **zvýšilo o 33,2 %**, tj. o 22,8 mld. Kč na **91,7 mld. Kč**. Významný růst byl dále vykázán u inkasa **DPFO**, u kterého došlo k **růstu o 20,8 %**, respektive o 11 mld. Kč na **64 mld. Kč**. Inkaso **DPH** se meziročně **zvýšilo o 6,6 %**, tedy o 9,1 mld. Kč a **činilo 148 mld. Kč**. U **příjmů z daní a poplatků z vybraných činností** došlo proti předchozímu roku k **růstu o 8,5 %**, tedy o 1,9 mld. Kč na **24,7 mld. Kč** a **příjmy z daně z nemovitých věcí** zůstaly na podobné úrovni, kdy činily 12,5 mld. Kč. Obce tak stále **nevyužívají možnost stanovení místních koeficientů**, kdy **5 346 obcí nestanovilo žádný koeficient**.

Graf č. 18: Struktura daňových příjmů obcí v letech 2014–2023 (mld. Kč)

V části daňových příjmů stojí za zmínku příjem vybraných obcí z **daní z hazardních her**, který sice z celkového pohledu na příjem obcí zastává naprosto minimální podíl, nicméně u vybraných obcí tvoří značnou část jejich příjmů. V některých případech dokonce několikanásobně překračuje republikový průměr. Jak je patrné z následujícího grafu, tak **nejvyšší příjem** z rozpočtového určení daní a z **daní z hazardních her** má **na 1 obyvatele obec Chvalovice**, která se svým **příjmem ve výši 498 tis. Kč** překračuje republikový průměr **24,2krát**. Dále je možné zmínit obce **Strážný (13,3krát)**, **Česká Kubice (11,7 krát)** nebo **Rozvadov (10,2 krát)**.

Graf č. 19: Příjem vybraných obcí z rozpočtového určení daní a z daní z hazardních her na 1 obyv. v roce 2023 (tis. Kč)

Zdrojem **nedaňových příjmů** obcí byly **především příjmy z pronájmu nebo pachtu majetku**, které dosáhly výše **16,2 mld. Kč** (meziročně o 5,9 %, tj. o 0,9 mld. Kč více) a příjmy z vlastní činnosti, které zůstaly na stejné úrovni (14,4 mld. Kč). Nejvýraznější meziroční změna byla vykázaná u **příjmů z finančního majetku**, které se **zvýšily o 63,8 %**, respektive o 5,2 mld. Kč na 13,3 mld. Kč.

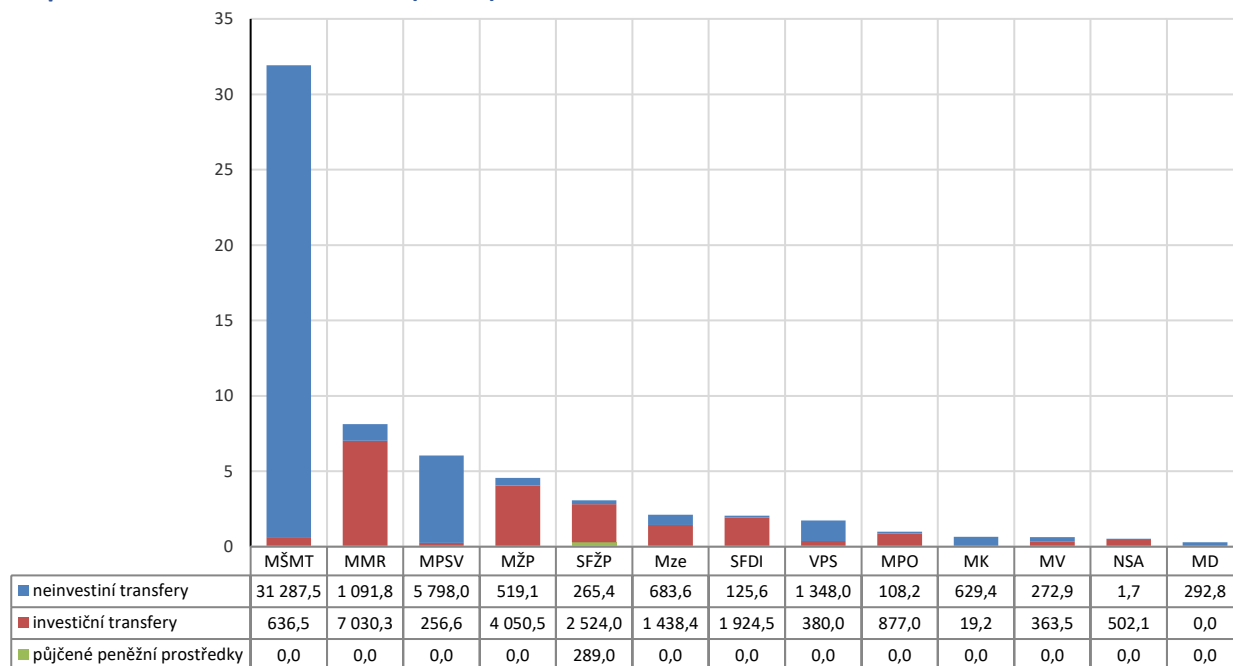
Kapitálové příjmy tvořily pouze **minoritní část** v podobě **1,4 %** z celkových příjmů obcí.

Obce v roce 2023 přijaly **transfery v celkové výši 94 mld. Kč** a meziročně došlo k jejich **růstu o 6,6 %**, tj. o 5,8 mld. Kč. K růstu celkových přijatých transferů obcí přispěly jak **neinvestiční transfery**, které činily **68,8 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 8,5 %**, tj. o 5,4 mld. Kč, tak i **investiční transfery**, které **dosáhly 25,2 mld. Kč** a meziročně došlo k jejich **růstu o 1,9 %**, tj. o 0,5 mld. Kč.

Největší část neinvestičních transferů přijaly obce z **rozpočtu kapitoly MŠMT**, které činily **31,3 mld. Kč** a meziročně se **zvýšily o 21,8 %**, tj. o 5,6 mld. Kč. Nicméně je třeba uvést, že naprostou **většinu těchto peněžních prostředků** přijalo hl. m. Praha v rámci transferů na **přímé výdaje na vzdělávání a dotaci pro soukromé školy ve výši 24,3 mld. Kč**. Dále lze zmínit peněžní prostředky přijaté z **rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí** (dále jen „MPSV“) ve výši **5,8 mld. Kč**, které se meziročně **zvýšily o 11 %**, respektive o 0,6 mld. Kč. Pokles přijatých neinvestičních transferů byl vykázan především u peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly **Všeobecná pokladní správa** (dále jen „VPS“), které dosáhly 1,3 mld. Kč (**o 25,3 %**, tj. o 0,5 mld. Kč **méně**) a peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu kapitoly **MMR**, které činily 1,1 mld. Kč (**o 38,9 %**, tedy o 0,7 mld. Kč **méně**).

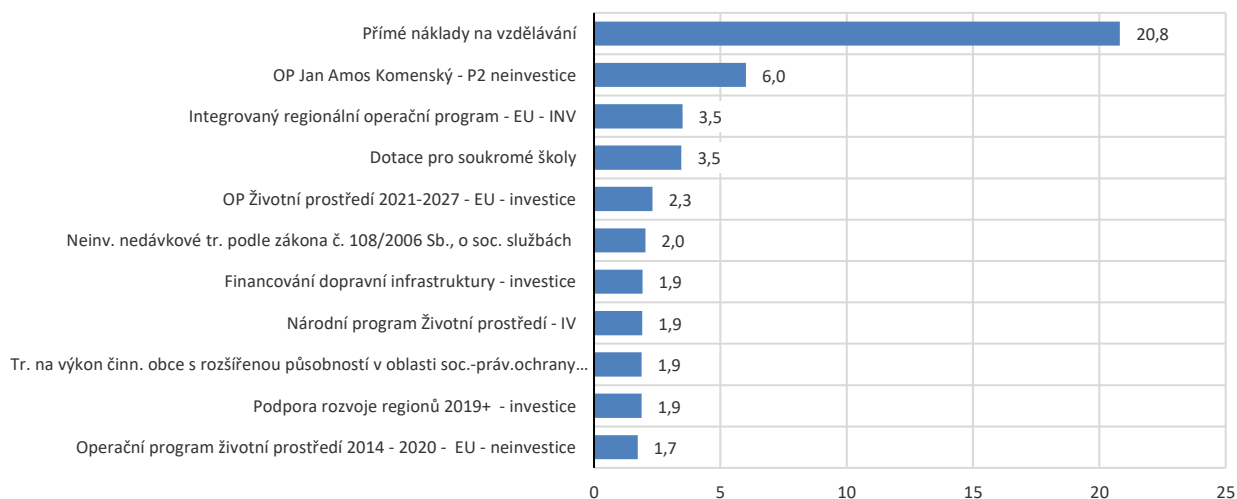
Z pohledu **investičních transferů** přijaly obce **nejvíce peněžních prostředků z rozpočtu kapitoly MMR** ve výši **7 mld. Kč**, což představovalo meziroční **pokles o 16,3 %**, tj. o 1,4 mld. Kč. Dále lze zmínit peněžní prostředky ve výši **4,1 mld. Kč** poskytnuté z rozpočtu kapitoly **MŽP** (meziročně **o 131,4 %**, tj. o 2,3 mld. Kč **více**), případně peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu **Státního fondu životního prostředí** (dále jen „SFŽP“) ve výši **2,5 mld. Kč** (**o 26,8 %**, tj. o 0,9 mld. Kč **méně**).

Graf č. 20: Přehled nejvýznamnějších transferů a půjčených peněžních prostředků přijatých obcemi ze státního rozpočtu a z rozpočtů státních fondů v roce 2023 (mil. Kč)

V případě jednotlivých dotačních titulů přijaly obce nejvíce peněžních prostředků v rámci přímých výdajů na vzdělávání (růst o 7,4 %, tj. o 1,4 mld. Kč na 20,8 mld. Kč), OP Jan Ámos Komenský (růst o 173 %, respektive o 3,8 mld. Kč na 6 mld. Kč), Integrovaný regionální operační program – investice – podíl EU (pokles o 20,6 %, tedy o 0,9 mld. Kč na 3,5 mld. Kč) nebo dotace pro soukromé školy (růst o 8,2 %, tj. o 0,3 mld. Kč na 3,5 mld. Kč). Bez povšimnutí by také neměly zůstat peněžní prostředky přijaté obcemi v rámci OP Životní prostředí 2021-2027 – investice – podíl EU, které činily 2,3 mld. Kč

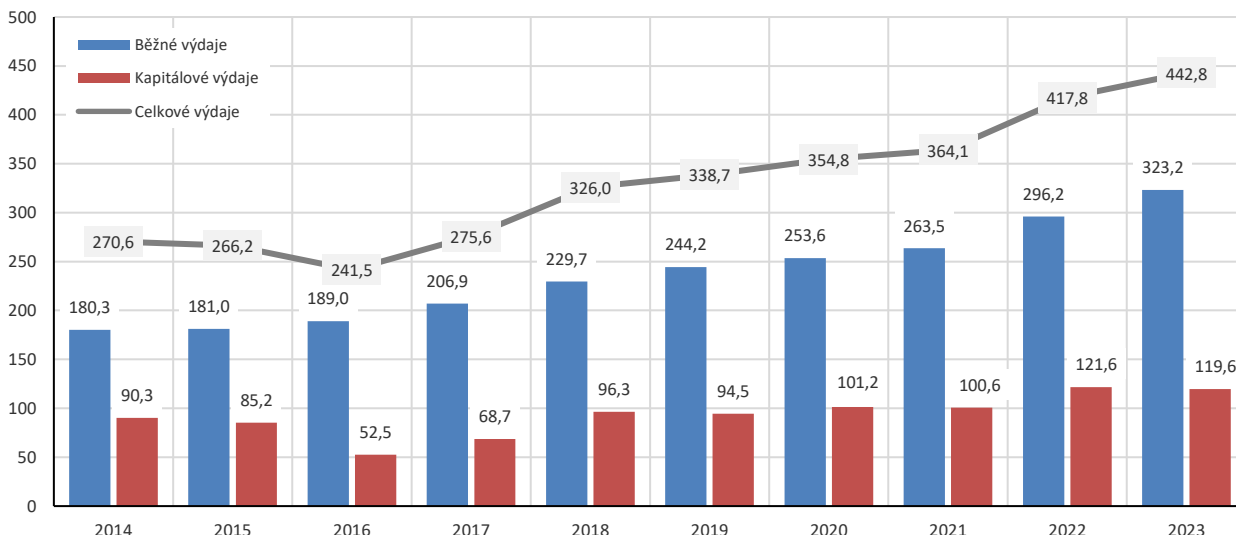
Graf č. 21: Nejvýznamnější transfery přijaté obcemi v roce 2023 (mld. Kč)

3.2 Výdaje obcí

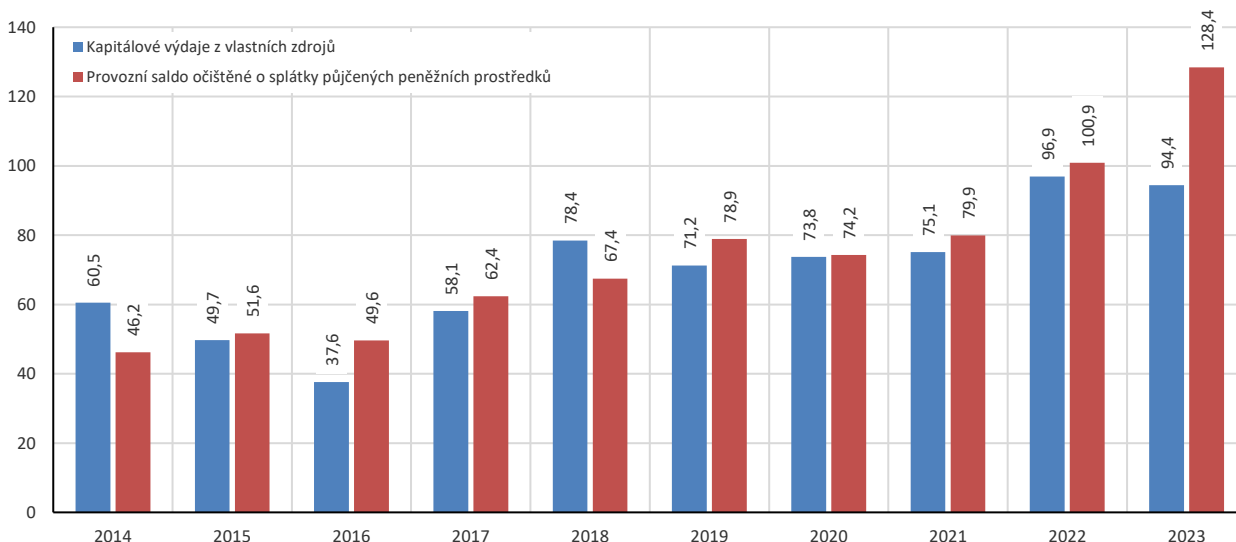
Celkové výdaje obcí pokračují v růstovém trendu. V roce 2023 činily celkové výdaje obcí 442,8 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 6 %, tj. o 25,1 mld. Kč. Po očištění celkových výdajů obcí o transfery na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy činí jejich výše 418,5 mld. Kč. Na meziročním zvýšení celkových výdajů se podílely pouze běžné výdaje, které se zvýšily o 9,1 %, tedy o 27,1 mld. Kč na 323,2 mld. Kč. U kapitálových výdajů došlo proti předchozímu roku k poklesu o 1,6 %, respektive o 2 mld. Kč na 119,6 mld. Kč.

Graf č. 22: Struktura výdajů obcí v letech 2014–2023 (mld. Kč)

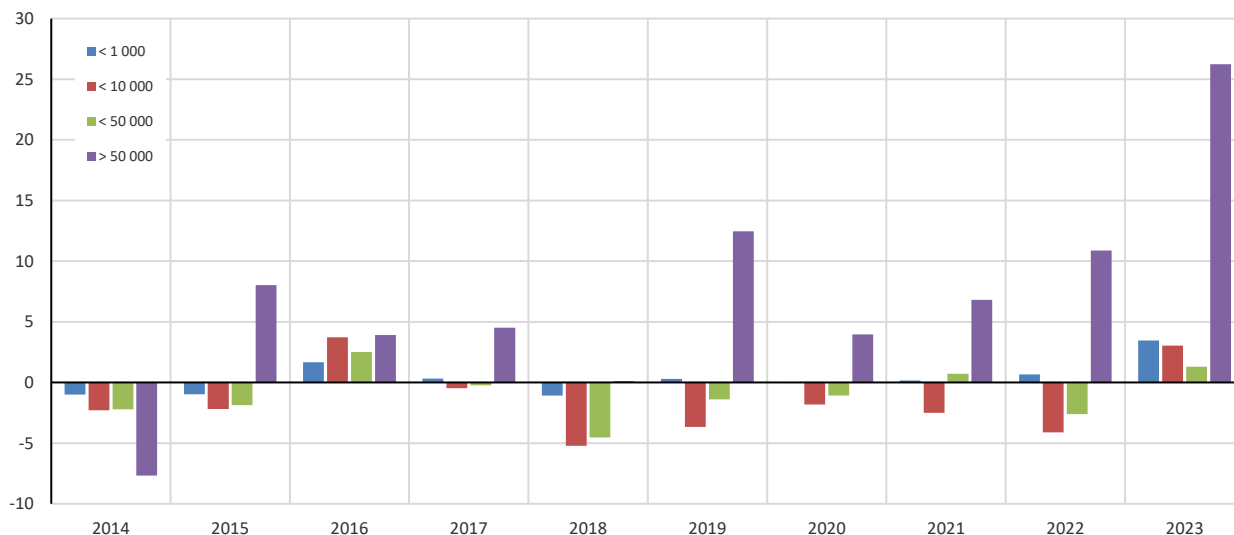
Obce v posledních pěti letech svůj investiční potenciál plně nevyužily. Od roku 2015 ho dokonce využily pouze jednou v roce 2018. Na celkovém nevyužitém investičním potenciálu obcí se významně podílí hl. m. Praha, která od roku 2013 nevyužila svůj investiční potenciál ani jednou. Nevyužívání investičního potenciálu může znamenat ohrožení rozvoje obcí a zároveň v době vysoké inflace dochází k znehodnocování peněžních prostředků držených na bankovních účtech, které by bylo možné efektivněji využít. Plánované finančně náročné investiční akce je z dlouhodobého hlediska efektivnější financovat se zapojením cizích zdrojů např. formou standardních úvěrových produktů komerčních bank, než si na ně dlouhodobě spořit.

Graf č. 23: Využití investičního potenciálu obcí v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Po rozdělení obcí do velikostních skupin podle počtu obyvatel lze uvést, že nevyužívání investičního potenciálu obcí způsobují především nejlidnatější obce s více než 50 tis. obyvateli. Zajímavá je skutečnost, kdy nejmenší obce do 1 tis. obyvatel také většinou plně nevyužívají svůj investiční potenciál. Obce od 1 tis. obyvatel do 50 tis. obyvatel ve sledovaném období svůj investiční potenciál převážně využívaly.

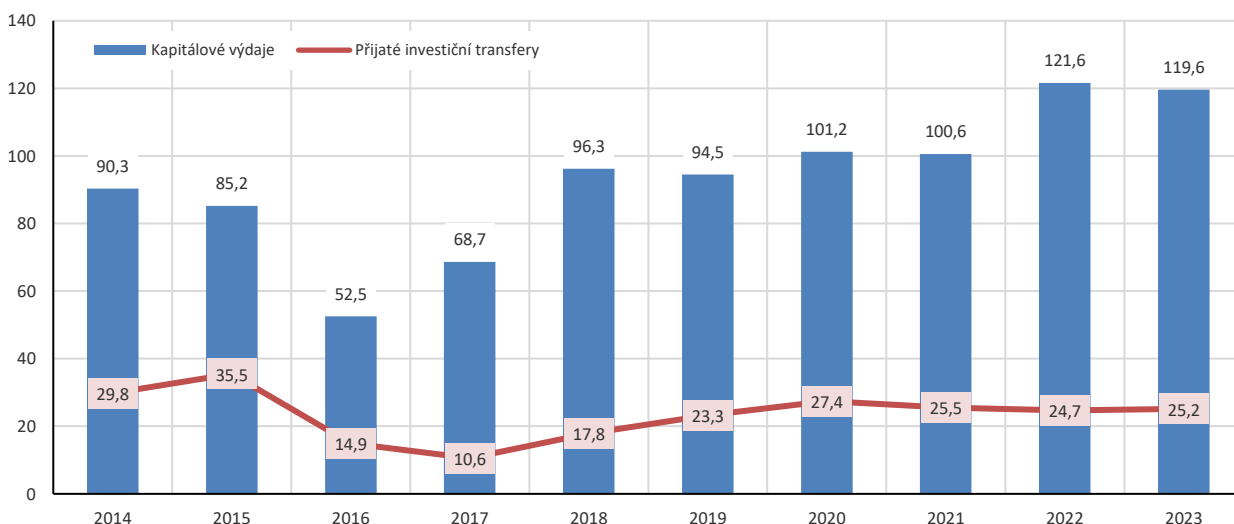
Graf č. 24: Nevyužitý investiční potenciál obcí dle velikostních skupin podle počtu obyvatel 2014–2023 (mld. Kč)

Z detailnějšího pohledu na **běžné výdaje** obcí, které **představují 73 % celkových výdajů**, vyplývá, že většina peněžních prostředků obcí směřovala do **neinvestičních transferů PO** ve výši **83,1 mld. Kč**. Jednalo se především o organizace působící v oblastech **školsství (50,1 mld. Kč)**, **sociálních služeb (11,1 mld. Kč)** a **kultury (9,9 mld. Kč)** nebo **bydlení a komunálních služeb (5,3 mld. Kč)**. Dále významnou část z běžných výdajů tvořily výdaje na **nákup služeb (56,5 mld. Kč)**, kdy největší část peněžních prostředků směřovala na **sběr a svoz komunálních odpadů (10,4 mld. Kč)**, **činnosti místní správy (8,9 mld. Kč)** nebo výdaje spojené se **silnicemi (8,6 mld. Kč)**. Významná část běžných výdajů byla dále vynaložena na **platy a ostatní platby za provedenou práci (66,3 mld. Kč)**, **neinvestiční transfery podnikatelům (39,9 mld. Kč)** nebo výdaje na ostatní nákupy (24,4 mld. Kč).

Vývoj kapitálových výdajů obcí od roku 2014 značně kolísá, kdy zároveň příliš **nekoreluje s vývojem přijatých investičních transferů**. **Nízká závislost investičních výdajů obcí na přijatých investičních transferech** vyplývá také z výrazně nižšího poměru investičních přijatých transferů na kapitálových výdajích obcí, **než je tomu např. u krajů**. U obcí se tento poměr pohyboval v letech 2014-2023 v rozmezí od 15,4 % (v roce 2017) do 41,6 % (v roce 2015).

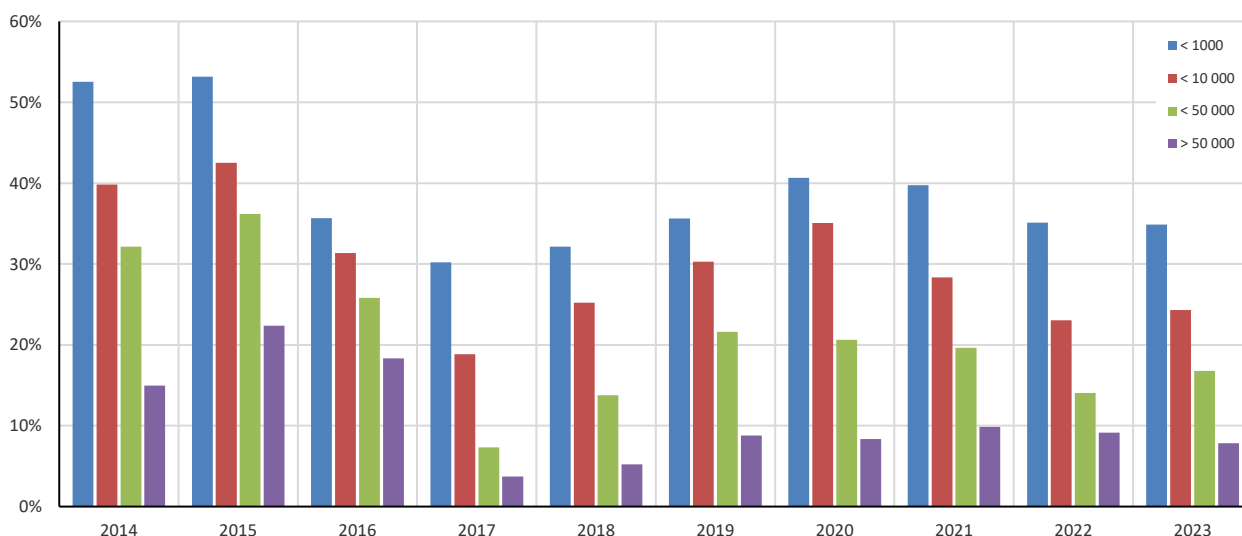
Graf č. 25: Kapitálové výdaje a investiční transfery přijaté obcemi v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Závislost kapitálových výdajů obcí podle velikostních kategorií dle počtu obyvatel na přijatých investičních transferech je velmi rozdílná, kdy u **nejmenších obcí do 1 tis. obyvatel je závislost vysoká** (v roce 2023 činila 34,9 %) a naopak u **největších obcí nad 50 tis. obyvatel je výrazně nižší** (v roce 2023 činila 7,8 %). **Realizace investičních akcí u menších obcí je značně závislá na přijatých dotacích, ale postupně se tato závislost snižuje.**

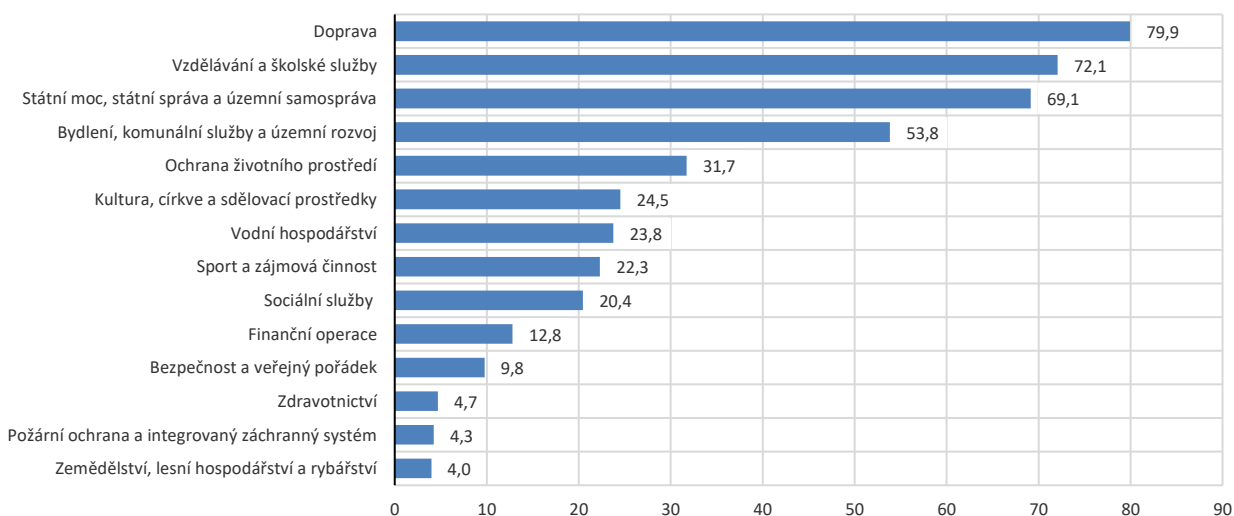

Graf č. 26: Podíl přijatých investičních transferů na kapitálových výdajích obcí v rozdělení podle počtu obyvatel v letech 2014–2023 (%)

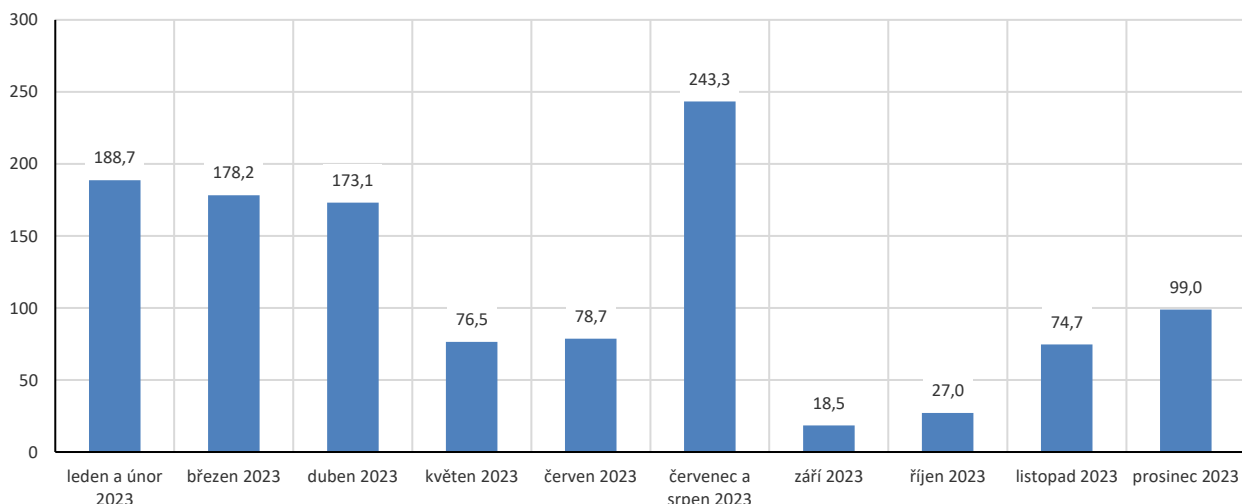
V případě odvětvových výdajů obcí směřovala většina peněžních prostředků do oblasti **dopravy (79,9 mld. Kč)**, kde byla největší část peněžních prostředků určena na **dopravní obslužnost (33,9 mld. Kč)** nebo výdaje na **silnice (26,9 mld. Kč)**. Dále lze zmínit výdaje určené na **vzdělávání (72,1 mld. Kč, tj. o 17,3 % více)** nebo **státní moc, státní správa a územní samospráva (69,1 mld. Kč, tj. o 9,5 % více)**, které směřovaly především na **činnost místní správy (59,5 mld. Kč)**.

Graf č. 27: Nejvýznamnější odvětvové výdaje obcí v roce 2023 (mld. Kč)

Válečný konflikt na Ukrajině se promítl také do hospodaření obcí, které se podílely především na **pomoci ukrajinským uprchlíkům na území České republiky**. Obce tak za rok 2023 vynaložily peněžní prostředky v celkové výši **1,2 mld. Kč**. Výši celkových výdajů obcí významně ovlivnily **výdaje realizované z rozpočtu hl. m. Prahy**, které za rok 2023 činily **1 mld. Kč, což představuje 83,8 % celkových výdajů**. Jednalo se zvláště o **výdaje související s ubytováním ukrajinských uprchlíků**, neinvestiční transfery zřízeným PO nebo neinvestiční transfery spolkům. **Výdaje obcí souvisejících s pomocí Ukrajiny a jejímu obyvatelstvu jsou z naprosté většiny propláceny ze státního rozpočtu**. V roce 2023 byly obcím kompenzovány výdaje v souvislosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům v celkové výši 1 mld. Kč ze státního rozpočtu.

Graf č. 28: Měsíční výdaje obcí v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu v roce 2023 (mil. Kč)

3.3 Hospodaření hlavního města Prahy

Rozpočtové hospodaření hl. m. Prahy je v rámci výkaznictví sledováno jako rozpočet obce, a proto je zahrnuto do výše uvedených souhrnných výsledků hospodaření obecních rozpočtů. Postavení hl. m. Prahy v rámci ÚR je však specifické, a to jak z hlediska systému veřejné správy (hlavní město vykonává jak státní správu, která podle zákona přísluší obcím, tak i státní správu, jejíž výkon zajišťují kraje), tak současně i z hlediska objemu peněžních prostředků, které procházejí jeho rozpočtem. **Příjmy hl. m. Prahy představují zhruba čtvrtinu celkových příjmů obecních rozpočtů** (v roce 2023 to bylo **28,2 %**). V následující části jsou proto výsledky hospodaření hl. m. Prahy uvedeny samostatně.

Hl. m. Praha **dlouhodobě**, stejně jako ostatní ÚR, **schvaluje svůj rozpočet se schodkem**. Dosažené výsledky hospodaření ve skutečnosti jsou však ve výrazném přebytku. Pro rok **2023 byl schválen rozpočet se schodkem ve výši 10,5 mld. Kč**, ale **skutečný výsledek hospodaření dosáhl přebytku ve výši 29,3 mld. Kč**.

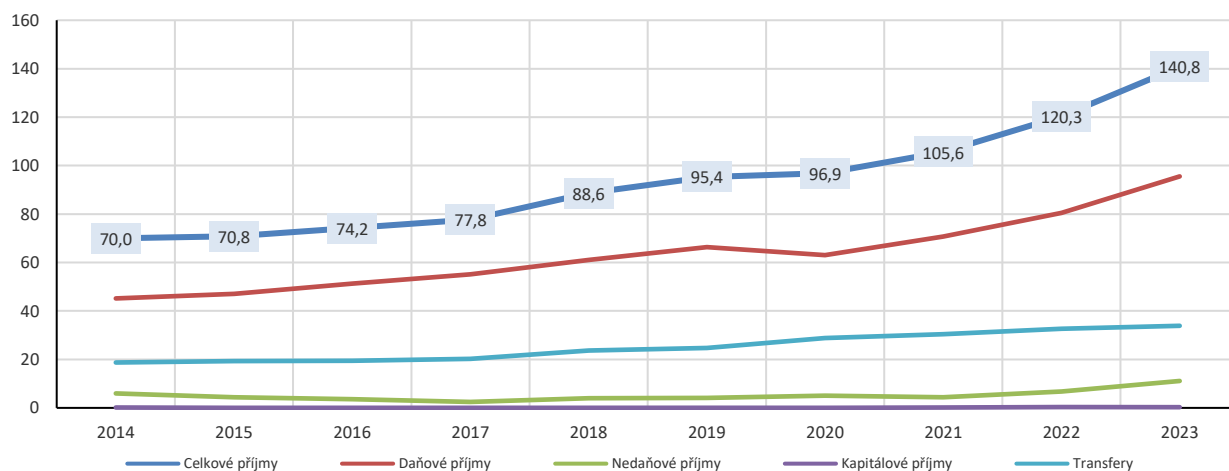
3.3.1 Příjmy hl. m. Prahy

Celkové příjmy hl. m. Prahy od roku 2014 permanentně rostou. V roce 2023 došlo k jejich **růstu o 17 %**, tj. o 20,4 mld. Kč na **140,8 mld. Kč**. Po **očistění** o transfery na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy však jejich výše činí **116,5 mld. Kč**.

V roce 2023 došlo u inkasa **daňových příjmů** hl. m. Prahy k meziročnímu **růstu o 18,8 %**, tj. o 15,1 mld. Kč na **95,5 mld. Kč**, u **transferů** o **3,6 %**, tj. o 1,2 mld. Kč na **33,9 mld. Kč** a u **nedaňových příjmů** k růstu o **62,8 %**, respektive o 4,3 mld. Kč na **11,1 mld. Kč**. Naopak **kapitálové příjmy klesly o 30,5 %** na **0,2 mld. Kč**. Nedaňové a kapitálové příjmy však představovaly pouze 8,1 % z celkových příjmů hl. m. Prahy. Mezi roky 2014-2023 tento podíl značně kolísal, přičemž nejnižší byl v loňském roce a naopak nejvyšší v roce 2017 (31,2 %).

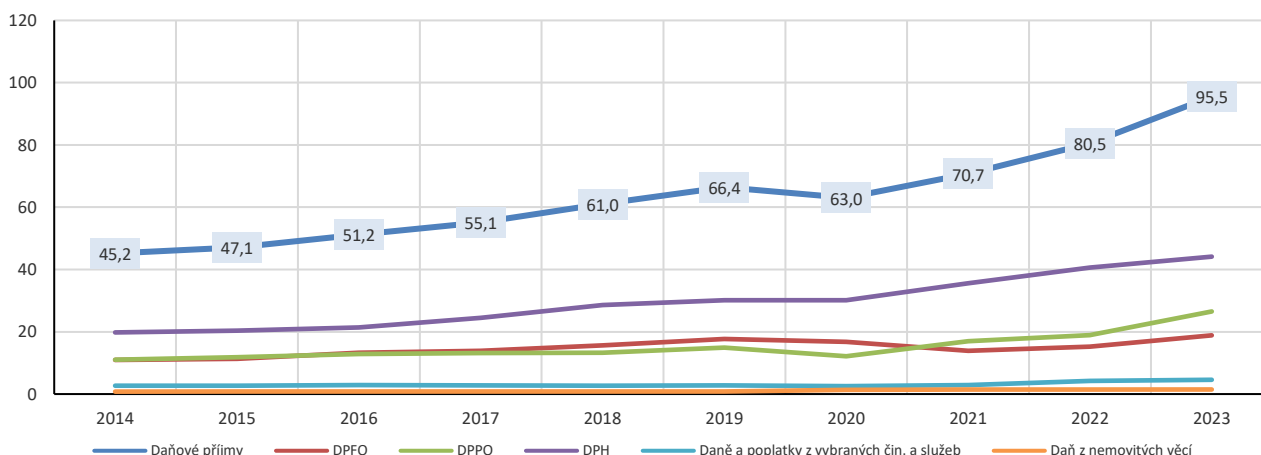
Při schvalování svého rozpočtu hl. m. Praha **předpokládala**, proti predikci MF, **meziroční pokles daňových příjmů**. Hl. m. Praha předpokládala daňové příjmy ve výši 72,7 mld. Kč, ale ve **skutečnosti byly o 31,4 %**, tj. o 22,8 mld. Kč **vyšší**.

Graf č. 29: Struktura příjmů hl. m. Prahy v letech 2014–2023 (mld. Kč)

V případě struktury **daňových příjmů města**, které tvoří **67,9 % celkových příjmů**, představuje nejvýznamnější část inkaso DPH, které dosáhlo **44,1 mld. Kč (o 8,7 %, tj. o 3,5 mld. Kč více)**, dále následuje inkaso DPPO ve výši **26,5 mld. Kč (růst o 40,1 %, tj. o 7,6 mld. Kč)** a inkaso DPFO ve výši **18,9 mld. Kč (o 23,5 %, tj. o 3,6 mld. Kč více)**. Výše inkasa DPFO tak dosáhla hodnot vykázaných mezi roky 2018–2020, kdy byl jeho následný pokles způsoben především **zrušením institutu superhrubé mzdy** a také **výplatou kompenzačního bonusu podnikatelům z roku 2021**. Daně a poplatky z vybraných činností a služeb a daň z nemovitých věcí tvoří pouze zlomkovou část daňových příjmů, které v součtu činí 6 mld. Kč a meziročně se zvýšily o 6 %.

Graf č. 30: Struktura daňových příjmů hl. m. Prahy v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Výše **nedaňových a kapitálových příjmů** představuje pro hl. m. Prahu i přes jejich meziroční **zvýšení o 58,3 % minoritní část příjmů**, která činí **11,3 mld. Kč**. U nedaňových příjmů lze zmínit jako nejvýznamnější **příjmy z finančního majetku ve výši 7 mld. Kč (o 53,1 %, tj. o 2,4 mld. Kč více)**.

V případě transferů přijatých městem došlo v roce 2023 k růstu o 3,6 %, tedy o 1.2 mld. Kč na 33,9 mld. Kč. **Nárůst přijatých transferů** byl vykázan pouze u **neinvestičních transferů**, které činily **32,9 mld. Kč (o 4,8 %, tj. o 1,5 mld. Kč více)**. Přijaté **investiční transfery** se meziročně **snížily o 26,4 %**, respektive o 0,3 mld. Kč na **1 mld. Kč**.

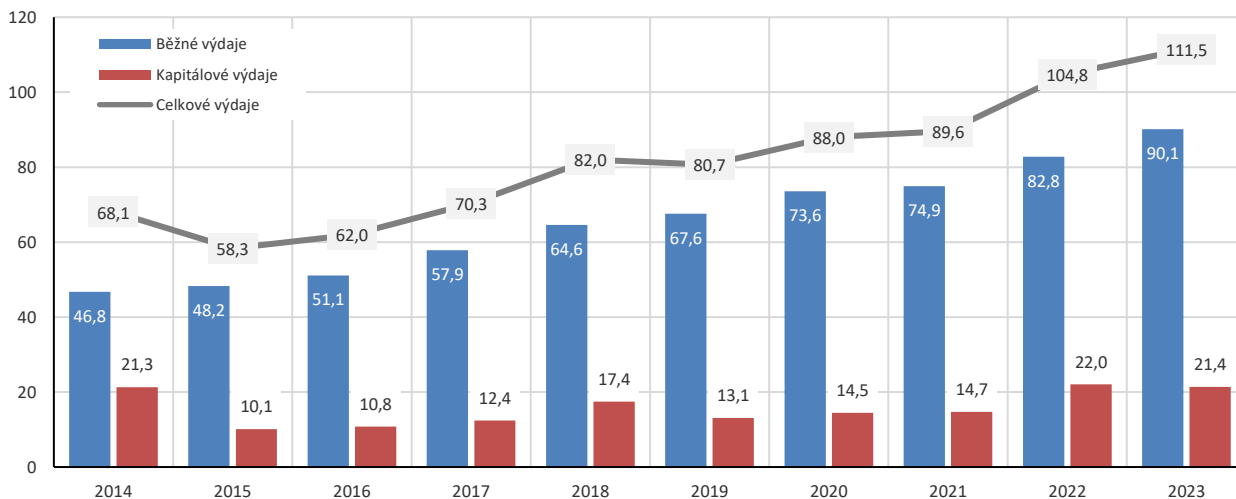
U **neinvestičních přijatých transferů** se jednalo především o **peněžní prostředky z rozpočtu kapitoly MŠMT** ve výši **25,5 mld. Kč** (meziroční růst o 9,8 %, tj. o 2,3 mld. Kč), které z naprosté většiny tvořily transfery na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy v celkové výši 24,3 mld. Kč (meziročně o 7,5 %, tj. o 1,7 mld. Kč více). Dále je možné zmínit peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu kapitoly **MPSV** ve výši **2,6 mld. Kč** (meziročně o 17,9 %, tj. o 0,4 mld. Kč více).

Investiční transfery přijalo hl. m. Praha především z rozpočtu **kapitoly MMR** ve výši **0,4 mld. Kč (o 44,9 %, tj. o 0,3 mld. Kč méně)** a z rozpočtu **SFDI** ve výši **0,4 mld. Kč (o 24,9 %, tj. o 0,1 mld. Kč méně)**.

3.3.2 Výdaje hl. m. Prahy

Celkové výdaje hl. m. Prahy se meziročně **zvýšily o 6,4 %**, tj. o 6,7 mld. Kč na **111,5 mld. Kč**. Na tomto růstu se podílely pouze **běžné výdaje**, které se meziročně **zvýšily o 8,8 %**, tj. o 7,3 mld. Kč na **90,1 mld. Kč**. **Kapitálové výdaje** meziročně **klesly o 2,9 %** na **22 mld. Kč**.

Graf č. 31: Struktura výdajů hl. m. Prahy v letech 2014–2023 (mld. Kč)

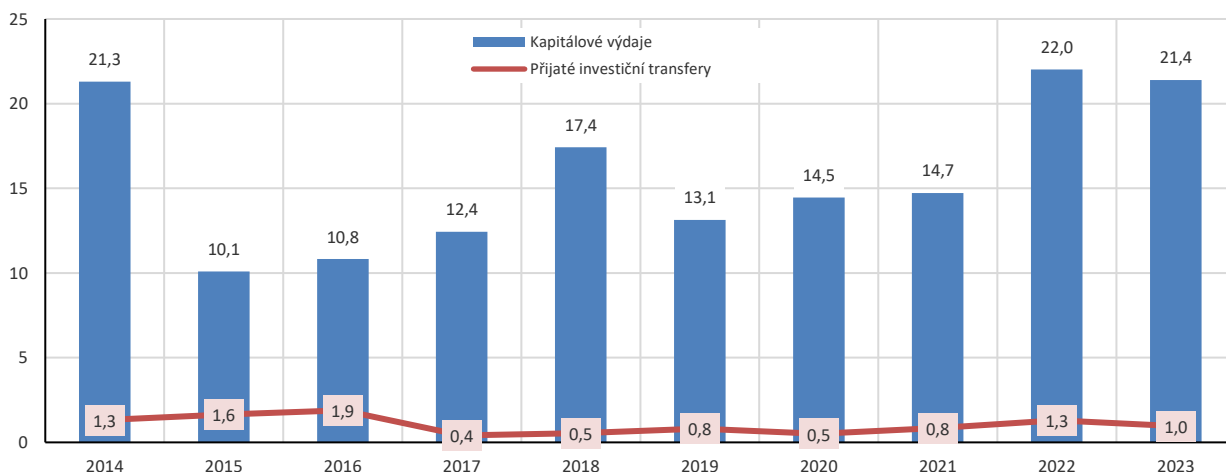

Struktura **běžných výdajů** hl. m. Prahy, které **představují 80,8 %** z celkových výdajů, je ovlivněna především **neinvestičními transfery PO**, které činily **34,7 mld. Kč** (meziroční růst o 8,3 %, tj. o 2,6 mld. Kč). Jednalo se především o **organizace působící v oblasti školství**, kam **směřovalo 77,5 % zmíněných peněžních prostředků**. Dále významná část peněžních prostředků směřovala do **PO působících v oblasti sociálních služeb**, které obdržely **9,4 % zmíněných transferů**. Běžné výdaje směřovaly také na **neinvestiční transfery podnikatelům** v celkové výši **24,7 mld. Kč (o 706,5 %, tj. o 21,6 mld. Kč více)**, kdy téměř celý meziroční růst byl způsoben změnou metodiky vykazování výdajů hl. m. Prahy na dopravní obslužnost linkovou, drážní nebo smíšenou (21,4 mld. Kč. Dále lze uvést výdaje na nákup služeb ve výši 13,3 mld. Kč (o 58,3 %, tj. o 18,5 mld. Kč méně).

V případě realizace investic **není hl. m. Praha téměř vůbec závislá na přijatých investičních transferech**, neboť jejich **podíl na kapitálových výdajích** je od roku 2017 **minimální**. S ohledem na vysoké vlastní příjmy je město schopné financovat své investice z vlastních zdrojů. Hl. m. Praha však **v dostatečné míře nerealizuje investiční projekty**.

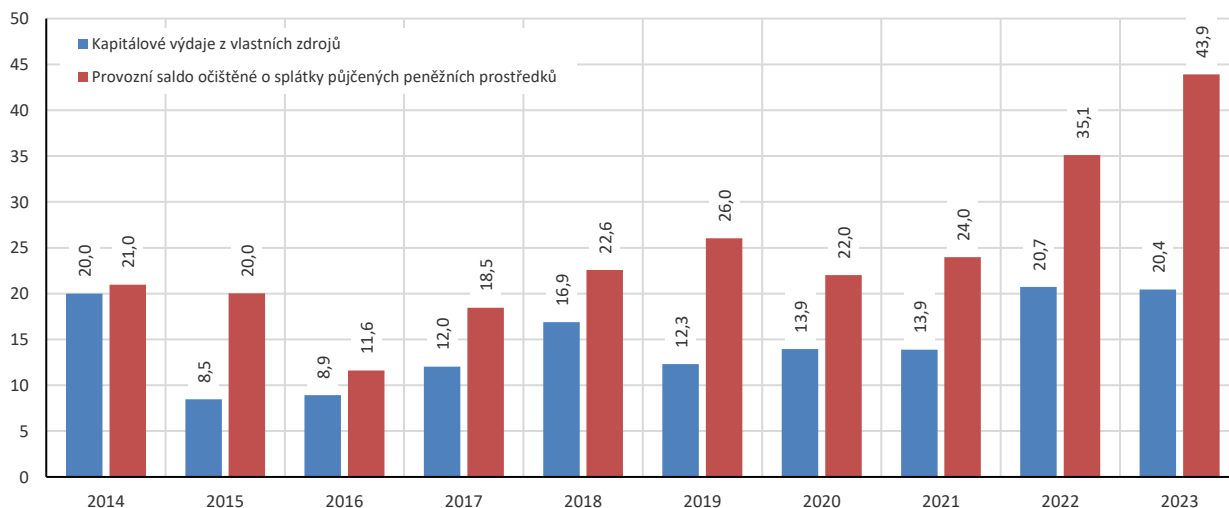
Hl. m. Praha na rok 2023 **předpokládala**, dle schváleného rozpočtu, **kapitálové výdaje ve výši 26 mld. Kč**, ale ve **skutečnosti realizovala investice** v celkové výši **21,4 mld. Kč**. Ve schváleném rozpočtu tedy došlo k **nadhodnocení kapitálových výdajů** proti skutečnosti **o 17,9 %**, respektive o 4,6 mld. Kč.

Graf č. 32: Kapitálové výdaje a investiční přijaté transfery hl. m. Prahou v letech 2014–2023 (mld. Kč)

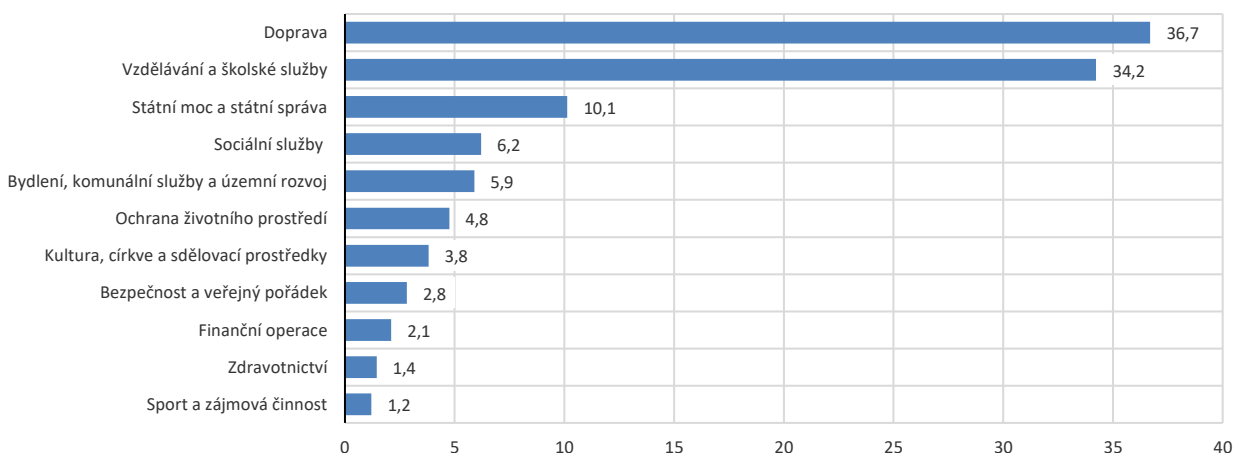
Hl. m. Praha svůj investiční potenciál od roku 2014 ani jednou plně nevyužilo, což vedlo ke každoročnímu významnému nárůstu úspor. V roce 2023 hl. m. Praha nevyužilo svůj investiční potenciál ve výši 23,5 mld. Kč. Při nevyužívání investičního potenciálu města a při růstu inflace dochází ke snižování reálné hodnoty úspor a prodražování stavebních prací. Město by se při své finanční stabilitě nemělo obávat vyššího zadlužení a realizovat i jiné investice, než pouze „šetřit“ na plánované investice do dopravy. Tímto se budoucí investice jenom prodraží. V roce 2023 byl však vykázan druhý nejvyšší objem kapitálových výdajů od roku 2014 (v roce 2022 činily 22 mld. Kč). Investiční výdaje souvisely především s projekty v oblastech silniční dopravy, komunálních služeb nebo vzdělávání.

Graf č. 33: Využití investičního potenciálu hl. m. Prahy v letech 2014–2023 (mld. Kč)

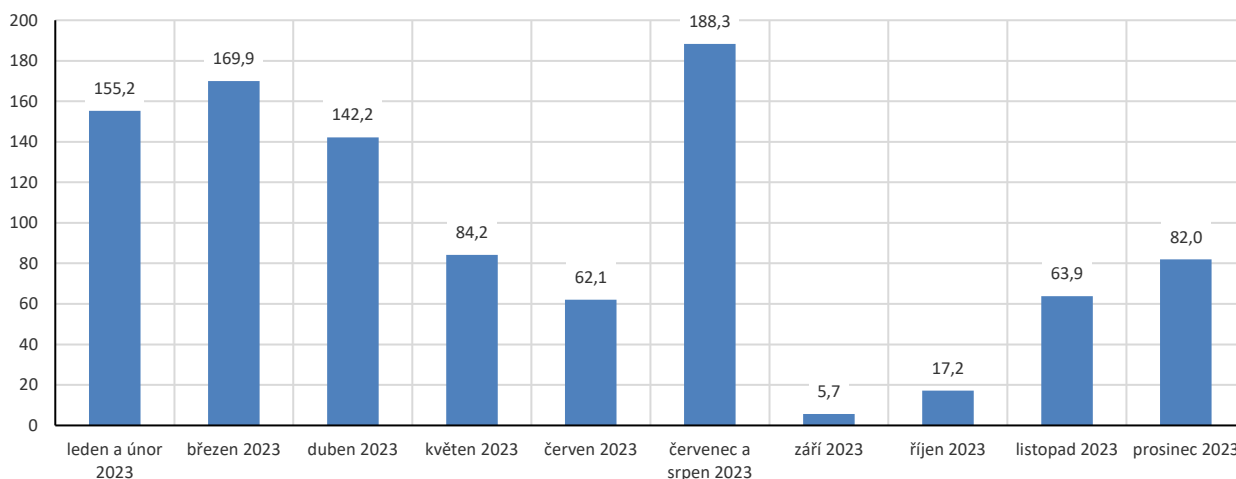
Celkové výdaje hl. m. Prahy směřovaly především do odvětví dopravy ve výši 36,7 mld. Kč (o 6,4 %, tj. o 2,2 mld. Kč více), vzdělávání ve výši 34,2 mld. Kč (o 8,7 %, tj. o 2,7 mld. Kč více) nebo územní samosprávy ve výši 10,1 mld. Kč (o 8,8 %, respektive o 0,8 mld. Kč více). Zvláště u výdajů do oblasti vzdělávání je však třeba uvést, že většina výdajů města byla dotovaná z transferů přijatých z kapitoly MŠMT v celkové výši 25,5 mld. Kč, kdy největší část tvořily peněžní prostředky určené na transfery na přímé výdaje na vzdělávání a dotace pro soukromé školy ve výši 24,3 mld. Kč.

Graf č. 34: Nejvýznamnější odvětvové výdaje hl. m. Prahy v roce 2023 (mld. Kč)

Hl. m. Praha v roce 2023 realizovalo v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině výdaje v celkové výši 970,7 mil. Kč. Výdaje hl. m. Prahy tak činily 83,8 % celkových výdajů obcí v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejímu obyvatelstvu. Obdobně jako u krajů a jiných obcí bude i hl. m. Praze proplacena ze státního rozpočtu značná část výdajů v souvislosti s ubytováním uprchlíků a provozem Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině. V roce 2023 byly hl. m. Praze proplaceny žádosti o proplacení výdajů v souvislosti s pomocí ukrajinským uprchlíkům v celkové výši 0,8 mld. Kč, přičemž další peněžní prostředky budou městu zaslány v průběhu roku 2024.

Graf č. 35: Měsíční výdaje hl. m. Prahy v souvislosti s pomocí Ukrajině a jejím obyvatelstvu v roce 2023 (mil. Kč)

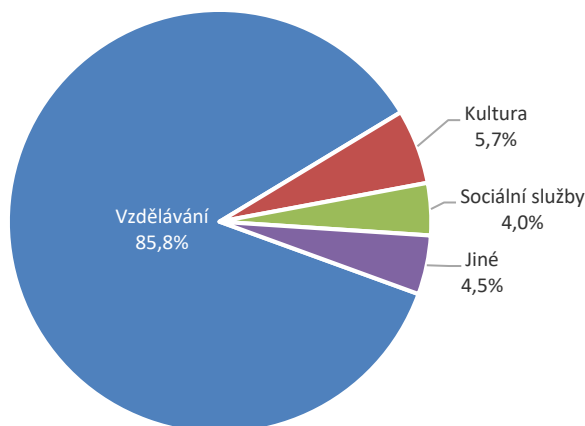

3.4 Příspěvkové organizace zřizované obcemi (vč. hlavního města Prahy a jeho městských částí)

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem **8 355 PO**, jejichž zřizovateli byly obce, kdy se jejich počet meziročně zvýšil o 11 PO. Z údajů o výsledcích hospodaření PO vyplývá, že 94,2 % organizací ukončilo své hospodaření s kladným nebo vyrovnaným výsledkem hospodaření (v roce 2022 hospodařilo s vyrovnaným nebo kladným výsledkem hospodaření 91,4 %).

Z hlediska odvětvového členění působilo **85,8 % PO** v oblasti **vzdělávání**. V oblasti **kultury** působilo přibližně **5,7 %** z celkového počtu PO (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnosti muzeí a galerií). V oblasti **sociálních věcí** působila zhruba **4 %** PO (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty PO působily dále i v oblasti rekreačních a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů. Odvětvová struktura PO zůstává dlouhodobě stabilní.

Graf č. 36: Oblasti působnosti PO zřízených obcemi v roce 2023

4 Stav na bankovních účtech a dluh

ÚR včetně zřízených PO vykázaly ke konci roku 2023 dluh⁷ ve výši **91,9 mld. Kč**, což je **o 6,7 %** (o 6,5 mld. Kč) **méně** než v roce předchozím. Dluh se **snížil na úrovni obcí** (o 10 %, tj. o 7,1 mld. Kč) a **dobrovolných svazků obcí** (o 7,8 %, tj. o 154 mil. Kč), naopak **u krajů mírně vzrostl** (o 2,7 %, tj. o 686,2 mil. Kč).

⁷ Do údajů o dluhu jsou od 1. 1. 2010 zahrnovány přijaté úvěry a zápůjčky, přijaté návratné finanční výpomoci, vydané dluhopisy, eskontované směnky, směnky k úhradě, závazky z ručení a ostatní dlouhodobé závazky. Konkrétně se jedná o syntetické účty 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

Ke konci roku 2023 **stav peněžních prostředků** na bankovních účtech⁸ **převýšil hodnotu celkového dluhu ÚR** včetně zřízených PO o **390,6 mld. Kč**, tj. **více než pětinásobně** (5,3krát).

Tabulka č. 1: Stav na bankovních účtech a stav dluhu ÚR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stav na účtech celkem	153,4	159,4	212,1	248,8	258,9	299,2	320,1	367,5	405,2	482,5
Dluh celkem	119,1	116,3	95,6	90,8	91,2	90,9	94,4	96,1	98,4	91,9
Rozdíl	34,3	43,1	116,5	158,0	167,7	208,3	225,7	271,4	306,8	390,6

Stav peněžních prostředků na bankovních účtech obcí, krajů a DSO a na účtech PO zřízených kraji a obcemi dosáhl ke konci roku 2023 v souhrnu **482,5 mld. Kč**, **meziročně se zvýšil o 77,3 mld. Kč** (o 19,1 %).

Tabulka č. 2: Stav na bankovních účtech ÚR v letech 2014–2023 dle úrovní (mld. Kč)

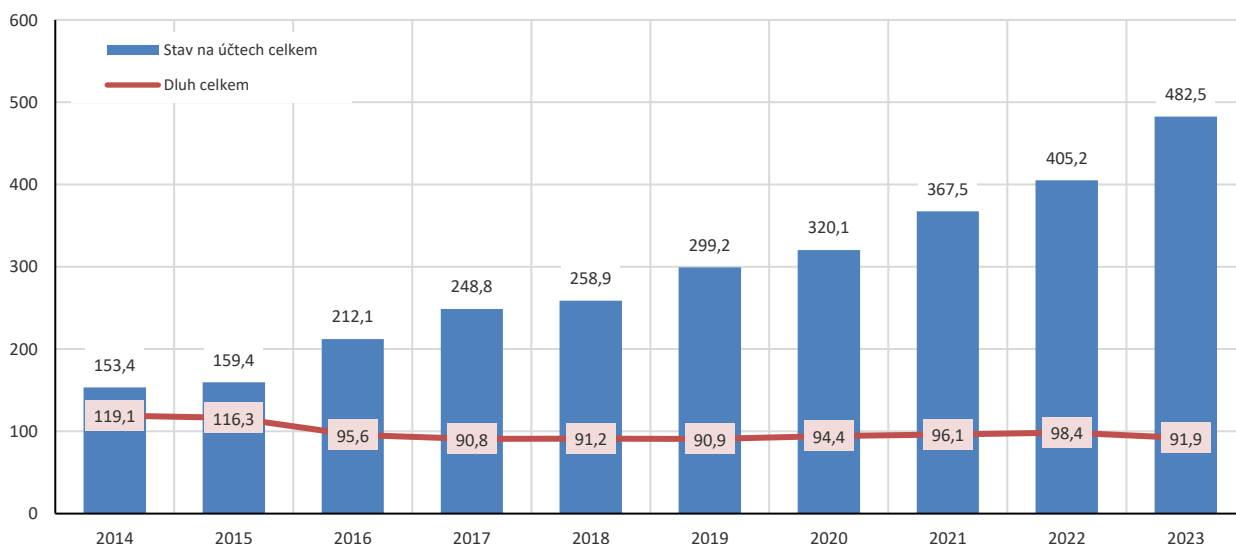
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kraje	17,4	16,5	24,3	30,8	30,5	35,5	32,5	41,7	48,0	65,2
PO zřízované kraji	11,6	11,3	11,9	14,3	16,0	17,5	19,6	22,4	23,2	27,8
Obce	104,3	111,6	153,3	176,4	183,1	210,9	230,0	262,2	290,1	339,1
PO zřízované obcemi	17,8	18,2	20,2	25,0	26,9	32,7	35,6	38,7	41,4	47,7
DSO	1,5	1,5	2,0	2,1	2,3	2,5	2,2	2,5	2,5	2,7
RRRS	0,8	0,3	0,4	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	-	-
CELKEM	153,4	159,4	212,1	248,8	258,9	299,2	320,1	367,5	405,2	482,5

Při pohledu na vývoj stavu na bankovních účtech dle jednotlivých úrovní je patrné, že k 31. 12. 2023 došlo ve srovnání s předchozím rokem k růstu zůstatků u všech úrovní ÚR včetně zřízených PO.

K **nejvýraznějšímu růstu** stavu na bankovních účtech v absolutním vyjádření došlo **u obcí (o 16,9 %**, tj. o 49,1 mld. Kč) a **krajů (o 35,7 %**, tj. o 17,1 mld. Kč), přičemž růst byl vykázán také **u PO obcí (o 15 %**, tj. o 6,2 mld. Kč) a **PO krajů (o 19,7 %**, tj. o 4,6 mld. Kč). **U DSO** došlo k **růstu peněžních prostředků o 247 mil. Kč (tj. o 10 %)**.

Stav na bankovních účtech hl. m. Prahy (bez PO), které je ve výše uvedené tabulce zařazeno mezi obce, činil k 31. 12. 2023 celkem **137,4 mld. Kč**. Stav na účtech **PO Magistrátu hl. m. Prahy** a **PO městských částí hl. m. Prahy** činil **12 mld. Kč**.

Graf č. 37: Dluh a stav peněžních prostředků na bankovních účtech za ÚR celkem v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Obce včetně jimi zřízovaných PO vykázaly ke konci roku 2023 celkový dluh ve výši **64 mld. Kč**. Proti předchozímu roku se jedná **o pokles o 10 % (tj. o 7,1 mld. Kč)**. V celkovém objemu dluhu obcí jsou zahrnuty přijaté bankovní úvěry od peněžních ústavů, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. zápůjček ze státních fondů.

⁸ Zahrnuty termínované vklady, bankovní účty, pokladna a peníze na cestě. Konkrétně jsou zahrnuty syntetické účty 068, 231, 236, 241, 244, 261, 262. V případě příspěvkových organizací se jedná o syntetické účty 068, 241, 243, 244, 261, 262.

Tabulka č. 3: Souhrnné údaje o dluhu obcí ČR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Úvěry	67,7	66,1	51,5	49,5	49,4	50,1	51,9	57,3	59,7	57,4
Komunální dluhopisy	11,8	10,7	10,7	10,4	10,1	10,1	10,2	5,0	4,8	0,0
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	9,4	10,1	9,7	9,1	9,1	9,8	9,0	7,2	6,6	6,6
Celkem	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1	69,6	71,1	64,0

Ve struktuře **dluhu obcí** mají dlouhodobě největší váhu **přijaté úvěry**, jejichž podíl ke konci roku 2023 činil **89,7 %** a zbývající část dluhu obcí (**10,3 %**) tvořily přijaté **návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy**. Ve srovnání s rokem 2022 se **dluh snížil** na položce **úvěrů o 3,9 %** (tj. o 2,3 mld. Kč) a na položce **komunálních dluhopisů (o 4,8 mld. Kč)**. Na položce přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů nedošlo ke změně.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury, na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z rozpočtů fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto peněžní prostředky rovněž použily na rekonstrukce školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržují **Česká spořitelna, a.s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s.** V poskytování úvěrů a zápůjček jsou aktivní i další právnické osoby, včetně obcí. Zhruba pro **polovinu poskytnutých úvěrů a zápůjček** jejich poskytovatelé **nevyžadovali ručení**. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou nebo majetkem obce.

Obce také přijaly **zápůjčky z rozpočtu SFŽP ve výši 289,4 mil. Kč** a z rozpočtu **Státního fondu podpory investic ve výši 86,2 mil. Kč**.

V roce 2023 vykázalo **dluh 3 128 obcí** z celkového počtu 6 254 obcí, což je **50 % obcí**. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech dluh, zůstává v zásadě stabilní. Meziročně došlo k **poklesu o 39 obcí**.

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) činí **dluh** ostatních obcí celkem **48,7 mld. Kč**. U obcí bez těchto největších měst došlo k meziročnímu poklesu celkového dluhu o 1,2 %, respektive o 0,6 mld. Kč.

Tabulka č. 4: Podíl dluhu hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně na celkovém dluhu obcí (mld. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dluh obcí celkem - v tom:	88,9	86,9	71,9	69,0	68,6	70,0	71,1	69,6	71,1	64,0
obce bez 4 největších měst	43,6	43,1	38,6	37,9	38,9	41,4	43,3	47,1	49,3	48,7
dluh 4 největších měst	45,3	43,8	33,3	31,1	29,7	28,6	27,8	22,5	21,8	15,3
% podíl 4 největších měst na celk. dluhu obcí	51,0	50,4	46,3	45,1	43,3	40,9	39,1	32,3	30,7	23,9

Celková výše dluhu hl. m. Prahy včetně PO Magistrátu hl. města Prahy a PO městských částí činila **8 mld. Kč**. Podíl dluhu hl. m. Prahy na celkovém dluhu obcí činil 12,5 %.

Dluh PO zřízených obcemi včetně PO zřízených městskými částmi hl. m. Prahy dosáhl ke konci roku 2023 výše **1,2 mld. Kč**. **Z celkového počtu 8 355 PO vykazovalo dluh 362 PO**, tj. **4,3 %**, z nichž působilo z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) nejvíce v oblasti předškolního a základního vzdělávání.

DSO vykázaly dluh ve výši **1,8 mld. Kč**, což je o 154 mil. Kč (**o 7,8 % méně** než předchozí rok. DSO využívají získané peněžní prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje včetně jimi zřízených PO vykázaly ke konci roku 2023 dluh v celkové výši **26 mld. Kč**. Meziročně hodnota **dluhu vzrostla o 2,7 %**, tedy o 686,2 mil. Kč. Na položce úvěrů byl vykázán meziroční nárůst dluhu o 2,3 mld. Kč; podíl úvěrů na celkovém dluhu krajů dosáhl 83,8 %. Kraje ani v roce 2023 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 5: Souhrnné údaje o dluhu krajů ČR v letech 2014–2023 (mld. Kč)

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Úvěry	24,4	24,3	18,6	16,7	16,8	16,1	18,3	19,4	19,5	21,8
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	3,2	2,1	2,7	3,0	4,0	3,2	3,5	5,4	5,8	4,2
Celkem	27,6	26,4	21,3	19,7	20,8	19,3	21,8	24,8	25,3	26,0

Dluh PO zřízených kraji (z 1824 PO vykazuje dluh 226 PO, tj. 12,4 %) dosáhl ke konci roku 2023 výše **4,1 mld. Kč**. V rámci PO zřizovaných kraji vykazujících dluh působilo z hlediska klasifikace ekonomických činností (NACE) nejvíce PO v oblasti středního všeobecného a odborného vzdělávání.

Graf č. 38: Dluh obcí a krajů v letech 2014–2023 (mld. Kč)

